

**ELŐFIZETÉS**  
 HELY: 24 korona.  
 Egy évre ..... 2 korona.  
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.  
 VI: 28 korona.  
 Egy évre ..... 2 k. 40 f.  
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.  
**LETÉSEK:**  
 4-hasábú ..... 20 fillér.  
 6-hasábú ..... 16 fillér.  
 Egy petít sora 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
 vasutak palotájában.  
 TELEFON-SZÁM: 322

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvénytársaság.  
 József főherceg-ut 22. sz.  
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ  
**STAUBER JÓZSEF**

Kedd, augusztus 27.

## Mai számunk főbb közleményei:

- Beszámoló napja.
- Arad legtöbb adót fizetői.
- Harmincnyolc kivándorlási kérvény egy héten.
- Arad város milliós kölcsöne.
- Csalással vádolt aradi kereskedő.
- Tízezer korona egy házassági ígéretért.
- Ferenc Ferdinánd nem jön Mezőhegyesre.
- Négy magyar aviatikus balesete.
- Tizenkét magyar huszár halála.
- Elkeseredett jegyzők.
- Vilmos császár betegsége.
- Ezer korona árérték két hét alatt.
- Tarkaságok.

## Hadgyakorlat — trónörökös nélkül.

Arad, augusztus 26.

A mezőhegyesi nagygyakorlatok előkészületei közben váratlan, a körülményeire nézve pedig titokzatos hír jött ma: Ferenc Ferdinánd trónörökös, akinek a zárógyakorlatok alkalmával a király személyét kellett volna képviselni, nem jön le és helyette a prezeptív trónörökös, Károly Ferenc József lesz a legfőbb hadur megbízottja. Hasonló váratlanul történt a temesújfalusi nagygyakorlatoknál, hogy a király, aki addig szinte minden nagy manőveren részt vett (az egyetlen kivétel talán az volt, amikor Erzsébet királynét gyászolta) elmaradt és helyette Ferenc Ferdinánd volt a gyakorlatok középpontja. Azóta állandóan a trónörökös viseli a hadsereg legfőbb parancsnokának szerepét és így annál inkább feltűnő, hogy most, amikor a fogadtatására és a vendéglátására nézve minden előkészület megtörtént, az elmaradását jelentik.

Természetes, hogy ennek az elmaradás-

nak okára nézve nyüzsgeni fognak a legkülönbözőbb feltevések, találgatások, sejtések és kombinációk. Az csak elevebbé teszi ezeket, hogy tudomás szerint egészségi okok nem gátolják a hadgyakorlatokon való részvételben, ami nálunk tudvalevően nem jelent egyszerű reprezentációt, tradíciót, vagy pusztá szokást. Az uralkodó ezeken a gyakorlatokon győződik meg hadseregének harcképessége felől s ezért tartotta királyunk is mindig fontosnak, hogy előhaladott korában is, a gyakorlatok döntő ütközeteit, a hadtestek összecsapását közvetlenül szemlélje. Ez a fontos ok kívánta meg, hogy a király helyett a trónörökös vegyen részt a hadgyakorlatokon és hogy ezen a téren kezdje meg legelőször az uralkodói jogok és kötelességek gyakorlását. Kétségtelentehát, hogy a trónörökös távollmaradása, ha váratlanul beállott egészségi zavarok nem okozták, csak igen jelentős körülmények folytán történik.

A legközelebbi föltevés, hogy a külpolitikának az az alakulása, amely Berchtold gróf külügyminiszter akcióját követte és amely a monarchiának a Balkán-félszigeten úgy a jelenben, mint esetleg a jövőre nézve, igen fontos szerepet juttatott, — teszi szükségessé, hogy a trónörökös Bécsben, az események központjában legyen. A levegőben olyan hírek szállanak, mintha az osztrák-magyar monarchiára a török birodalom egy részére nézve ismét olyan küldetés várna, mint a minőt Bosznia és Hercegovina pacifikálásával vállalt és — így következtetnek a rémhírekből — ilyenkor a trónörökös, a külpolitikának egyik első irányítója, nem szigetelheti el magát egy hétre ágyuk és ezredek közé. Ezt a legkomolyabb

kombinációt erőtlenné teszi az, hogy ezidő szerint Berchtold gróf sincs Bécsben és hogy minek utána az összes nagyhatalmak hozzájárultak a Berchtold gróf által ajánlott konferenciához, a döntő eseményeknek, bárminők legyenek azok, minden valószínűség szerint csak e konferencia után következhetnek és így ezek miatt a trónörökösnek nem kell elmaradnia.

Lesznek viszont, akik az elmaradás okát abban a törekvésben látják, a mely Károly Ferenc József főhercegnek, a prezeptív trónörökösnek egyre fontosabb reszortot juttat. Ha a huszonnégy éves főherceg a király személyét fogja is képviselni, azonban katonai rangjánál fogva nem töltheti be a hadgyakorlatok vezetőjének tisztét. A hadsereg szigorú szelleme, amely megköveteli, hogy a főhercegek is a legalsó fokon, a hadnagyságon kezdjék meg a tábornagyságot vivő ranglétrát, kizárta teszi, hogy egy kapitány, még ha a trónnak jelöltje is, mondjon bírálatot a hadtestparancsnokok, csapatfelügyelők működése fölött. E miatt a hadgyakorlatok vezetője egy tábornagyi rangot viselő főherceg lesz, úgy, hogy a prezeptív trónörökösnek a mezőhegyesi gyakorlat az uralkodói jogok egyik iskolája lehet csak, a melyet eljárhatott volna Ferenc Ferdinánd mellett is.

Udvari titkokra, Burgkulisszákra is fogunk következtetni, — mindenesetre, a jelen pillanatban nem lehet tudni, hogy hol a valóság. Annyi tény, hogy a trónörökös távollmaradása a mezőhegyesi gyakorlatról, amelyeknek többféle oknál fogva különös jelentőséget tulajdonítottak, többet jelent, mint hogy Csanádmegye nem fogadhatja a feleséges vendéget. Nemcsak a katonai, ha-

## Vásár a Hortobágyon.

írta: Móricz Pál.

Ma már a kalendáriumokba is be van iktatva a hortobágyi vásár napja. Junius huszadikán szokták megtartani a kormányhatóságilag engedélyezett hortobágyi országos állatvásárokat. A csárdánál, a kilenc lábú hatalmas kőhid mellett tartják meg ezeket a híd vásárokat. Egész kocsiábr alakul ki ilyenkor. Ma már a különféle élelmiszer kalmárok is kirakodnak a pusztán. A lacipecsenyé- és fonatos-sütő menyecskek gyékénysátorában felzendül a muzsika. Nádudvarról Rimóczi is megérkezik a bus hegedűjével. Az öreg Rimóczi nemcsak hegedül, hanem sajtyszerzésű pusztai nótákat is énekelget...

Ezelőtt husz-huszonöt évvel még nem volt beiktatva a kalendáriumokba a hortobágyi vásár. Pedig a hortobágyi pusztán régidőre visszamenőleg tartottak vásárokat. Azok a régiebb vásárok futó, másként betyár vásárok voltak. Kevesebb hűhóval, de végeredményükben a legtöbbszór izgalmasabban zajlottak le. Esztendőnként, pünkösdre következő szerdán reggel kezdődtek ezek a betyár vásárok. Ilyenkor a Hortobágyon az ország minden részéből jelentkeztek ugynevezett marha-, ló-, birka- és disznóküpecsek. — Az egyéb vásáros érdekltség szintén nagyszámmal gyülekezett össze. Debreceni polgárok. Környékbéli hajdu-, kun-, matyó- és egyéb gazdák. Voltaképen már hétfőn kezdődött a gyöszmékelés. A kupecsek és egyéb vásárosok gu-

lyától gulyához, ménestől méneshez vándorolgtak. Melyiknek milyen és mennyi jószágra volt szüksége, a szerint szemlélődött, tudakolódzott a falkánál. A tulajdonos gazdák ugyanis előre közölték a számadó pásztorokkal, hogy mely állatok milyen árban eladóak. Ugy, hogy már szerdán este egész szekér táborok támadtak a pásztoranyag körül. A kupecsek és gazdák ott csinálták a vásárt. Az alku, a fizetés, az áldomás a kutyogó kulacsokból a pásztoranyagoknál történt meg. Már csütörtökön reggelre ölven csomóba is szétszaggatták a gulyát. Minden gazdának külön-külön kiverték az eladásra szánt jószágát. A hortobágyi fogadóhoz csupán a lovakat hajtották fel nagyszámmal. Ez a lóvásár déli tizenkét óráig tartott, amely ló délig el nem kelt, visszaterelgették a méneshez.

A hortobágyi pásztorásznak természetesen ünnepnapja volt ez a betyár-vásár. Gulyáknál, méneseknél csupán az elkerülhetetlenül szükséges őrizők maradtak vissza. A többiek, a számadók, legények tisztába öltözködtek és a hortobágyi nagyfogadóban muzsikaszó mellett ettek, ittak, mulatoztak. Némely pajos tréfát szilaj káromkodással fejeztek be. Megesett bizony az is, hogy a borítottól rég szunnyadó haragok újból fellobbantak. Olmos botra, kampóra kaptak az emberek:

— Ne a lába szárát üsd! — kurjantással buzdították egymást. A betyár-vásáron nem egy nyalka pásztornak léket ütöttek a koponyájára. Bár a tekintetes mezőrendőr kapitány ur a többi nagy-

érdemü biztos és állatorvos uraimékkal szintén a fogadóban tanyázott, ha hallották is az ebédől a csepepatét, nem avatkoztak bele. Némelykor ugyan a kármentőből megnézték a viadalt, de többször megnézésre sem méltatták, hiszen tudták, hogy az ilyen apró csepről összeütközések úgy sem kerülnek bíróhoz. Azól panaszos nincsen, oda bíró sem kell. A Hortobágyon különben is az volt a szokásos eljárás, aki kapta, másik vásárkor visszaadta. Ha pedig veszedelmesebb kavargás támadt, az öregebb pásztorok maguk széjjelütötték a gyerekeket...

Azon időtájt híres csikóslegény volt a Hortobágyon Tar Gazsi. Nemcsak természetére volt derék, lelkileg is bátor ember volt Gazsi. Hárommal is kiállott egyszerre. A botforgatásban jelesebb legény nem került nála. Az ellenségei sohasem tudták kitapasztalni, hogy hova irányítja az ülést? Épen azért is, mivel ősmerte a kezejárását, józanul kerüli az összecsapást... Esztendőre sokan hullottak a férgeséből. Első sorban a számadók szállingóztak el. Leginkább a fiatalok maradtak még együtt. Tar Gazsi és a két Kovácsfiu is a csárdában ragadtak. Ezek a Kovácsok valamiért horgoltak Gazsira és szóval már vagdosták is Gazsit. Dely Mátyás, a hortobágyi állatorvos, mindjárt látta, hogy ennek a kötélkötésnek nem lesz jó vége, tehát félreintette Gazsit: — Fiam, menj haza! Mert ez a két bolond beléd akar kötni. Te vagy az okosabb. Hagyd őket köszönetlenül.

Gazsi még józan volt s így szót fogadott az

nem a politikai és a diplomáciai körökben is kétségtelenül nagy feltűnést, talán izgalmat is fog okozni a trónörökös távollmaradása és a kommentárok között, amelyek ennek az eseménynek följegyzését fogják kísélni, vagy pedig a találgatások után ki fog derülni az elmaradásnak, ma még erősen elleplezett, eltitkolt oka is.

## Beszámoló napja.

— Haro legyen-e vagy béke?

Táviati tudósítás.

Budapest, augusztus 26.

A magyar politikában a legnagyobb hatalom az időjárás. A magyar politikában még olyan időkben is, mikor történelmet csinált, komoly és véres históriát, még ilyenkor is az időjárásnak fontosabb és döntőbb jelentősége volt, mint akár egy uralkodó halálának, vagy egy vesztett csatának.

A politikai vezérek most is, az elszánt ütközetek közepéből megadással bocsátották haza aratni a közvéleményt, s most, mihelyt az első hűvös szél, az ősz első lehelete, hiradása végigsöpört az országon, már megint mozgolódás kél a pihenő táborokban. A tegnapi vasárnap az ország különböző részein. Nagyszalontán, Szempcen, Galántán, Gyulán, Ipolyságon, Bánon, Berettyóújfalun és még egy sereg helyen munkapártiak és ellenzékiek beszámoló beszédekben megfújták a két-águ sipot. Az egyik ágán harcot sikoltottak, a másikon békéről furulyáztak. Tisza István — akinek nyilatkozata a legfontosabb — kijelentette, hogy a kormány és a többség békét akar, de kész tovább menni a megkezdett uton, ha kényserítik rá.

### Tisza István és Kálmán Nagyszalontán.

Tisza Kálmán gróf választókerületének két helységében mondott beszámoló beszédet vasárnap. Délelőtt Nagyszalontán, délután pedig Sarkadon. Nagyszalontai beszámolójában ezt mondotta:

— A mióta utoljára járt választói között, egy év telt el. Ebből az évből tiz hónapnál több szalmacsépléssel telt el, ami igazán drága mulatság. Meggondolva, hogy a képviselőház minden nap tizenötezer koronájába kerül az országnak. Csakis az utolsó hónapban sikerült több hasznos törvényt hozni.

Felkiáltások: Éljen az általános választói jog!

orvosnak. Az egyik Kovács, a Miska mégis észrevette a távozását és midőn már lovon ült Gazi. Miska hátulról kerülve úgy vágta tarkón Gazist, hogy az lefordult a lováról. Lefordult ugyan, de el nem esett Gazi. A nyeregképa mellől kirántotta botját, mire Miska megugrott. Gazi nem szólt semmit. Zsebkendővel bekötötte véres fejét. Ismét felült lovára és nekivágott a pusztának.

Ezt a vaktából való támadást és ütést látták a többi pásztorlegények is. Midőn Kovács Miska újból beállított a borivóba, két legény kézen markolta, a harmadik hátulról rugott rajta nagyot. Miskát kilökték a korcsma elé. Miska sem szólt semmit, hanem így meggyalázva, megutálva lóra ült és busan elkocogott a pusztába.

A tekintetes mezőrendőr-kapitány ur még új ember volt a Hortobágyon, annál inkább felbosszantotta ez a komisz és szemtelen eset, a Miska legény orvtámadása. Az orvost kezdette firtatni:

— Az orvos ur legjobban ismeri ezeket, hát mondja meg nekem, mi bajok volt ezeknek? Miért volt ez?

— Ők tudják! — felelte kurtán az orvos, aki ha nem használhatott vele, inkább nem is mondott semmit.

A mezőkapitány most még a Kovács Miska testvérét vonta kérdőre.

— Miért volt ez, fiam?

— Ők tudják! — a kapitánya csiklóslegényből sem szorított ki egyéb feleletet.

— Orvos uram, gyertünk a Tar Gazsihoz — mondotta s már fogadott is a nagyon felindult me-

— Ez is csak úgy sikerült, hogy akadtak önfeláldozó férfiak, akik szembeszálltak a szennyes áradattal és életük kockázatásával is helyreállították a parlament rendjét.

Felkiáltások: Éljen Tisza István!

Tisza Kálmán gróf azután így fejezte be beszédét: Még a tél folyamán meg kell oldani a választói jog kérdését. Ha most télen meg is alkotjuk a választóreformot, legalább két évi előmunkát kell annak gondos keresztülvitelére. Mint minden téren, úgy ezen a téren is a fokozatos haladásnak vagyok a híve. Meg kell őriznünk a magyarság szupremáciáját. Nem tudom, milyen küzdelmet hoz ránk a jövő, de az egyszer megteremtett rendet ismét fölbontani semmi körülmények között nem engedhetjük. Csak a parlament akcióképessége mellett remélhetjük nemzetünk megtépzott tekintélyének és súlyának megerősítését, melyre úgy lehet — ne adja Isten — a közeli jövőben igen nagy szükségünk lehet!

A beszámoló után banket volt, a melyen Tisza István is fölszólt. Ezt mondta a többi közt:

Igen sokáig türtünk és vártunk, talán egészen a haza iránti köteleességünk elhanyagolásáig, de most, ha belekényszerítettünk e küzdelembe, azt nem fogjuk abbahagyni mindaddig, amíg biztos alapra nem helyeztük a nemzetnek ama legszenvedőbb javait, melyeket a végveszélyből sikerült kiragadnunk. A magyar nép tudni fogja, hogy rokonérzésével ne a parlamenti botrányhősöket, hanem azokat ajándékozza meg, akik egész egyéniségük latbavetésével meg akarják menteni a magyar népképviselőket és a magyar alkotmányt. Az az óhaj tölti el lelkemet, hogy legyen minden magyar pártkülönbség nélkül ebben a táborban, amely minden szempontot félretéve és ha kell, minden a nemzeti akarát utjába álló akadályt eltiporva érvényre fogja emelni a magyar parlament erejét és becsületét.

### A képviselőház alelnöke.

Jankovich Béla, a képviselőház alelnöke vasárnap délután mondta el beszámolóját Ipolyságon. Kifejtette, hogy a képviselőház jövő munkásságát illetően az első feladat az új választójogi törvény megalkotása, mert a régi már elavult. Nagy ipari munkásosztály keletkezett Magyarországon, amelynek szintén meg kell adni a választójogot, még pedig az értelmi cenzus alapján. Ily módon nemcsak politikai, hanem kulturális célt is elérünk. Az ellenzék, modern Salomé módjára Lukács László és Tisza István fejét követeli, a minnek a teljesítése azonban teljes erkölcsi lehetetlenség, mert nemcsak a munkapárt, hanem a főrendiház és a király is teljes bizalommal van irántuk. Előrelátható, hogy ilyen követelések mellett a többségi párt egyáltalában nem is bocsátkozik tárgyalásba az ellenzékkel.

zökaptány. Tar Gazsi a pásztoroknyhónál hideg vízzel borogatta a fejét. A mezőrendőrkapitány szánakozón szólította meg:

— Gazsi fiam, ez már csakugyan csunya dolog; node nem is viszi el szárazon az a gazember. Példásan megbüntettem, hanem mond meg már, miért volt ez?

Gazsi elmosolyodott:

— Tekintetes uram, ű tudja azt...

A mezőkapitány a pásztorról rökönyödött tekintett az orvosra.

— Hogy mondd, Gazsi?

— Csak amondó vagyok, ű tudja azt, de még jobban is meg fogja tudni! Kár a tekintetes uram fáradságáért. Köziünk való dolog ez. Volt már ilyen eset a hortobágyi betyár-vásáron, lesz is még ilyen többeszer.

Ez a kicsinylő beszéd teljesen kihozta sodrából a kapitányt:

— Én pedig megbüntettem azt az akasztófára valót.

— Ahogy jönnek látja a tekintetes ur — felelte szeliden Gazsi — ám hogy én panaszt tegyek ilyen haszontalanságért, azt várhatják...

Az orvos előre sejtette a dolog illetén kimenetelét. Magában nevette a kapitányt, aki most mint új ember ismét praktizálhatott valamit a hortobágyi törvényes eljárásokból, amely nemcsak azon alapult: „ne szólj szám, nem fájul meg a fejed”, hanem hogy: „ha a fejed fáj is, fogd be szádat”, mert a maga dolgát mindenki legjobban tudja.

### Az ellenzék bírálata

Idősb Erdély Sándor volt igazságügyminiszter a báni kerület képviselője, tegnap délelőtt beszámolót Báuban. Beszédében élesen ráta és elítélte az ellenzék eljárását. Az ellenzék mondta a többi közt, programjába nem azért szűkítette a fő nagyfotosságu és lelkesülésre méltó reformokat, hogy megvalósítsa, hanem azért, hogy titkai célokra fölhasználja és ha azokat nem támogatják, cserben hagyja. A múltban is így járta el, mert amikor sikerült a szabadelvű kormányt megbuktatniok és hatalomra jutottak, programjuk csak ígéret maradt.

A kormány kötelezte magát, hogy a lehető legrövidebb idő alatt a választójogról törvényiavaslatot terjeszt be, amely általánosság, titkosság és egyenlőség alapelvein lesz fölépitve és a demokratikus fejlődés tekintetében a legmesszebbmenő kívánásokat is kielegíti. Jelenségek vannak azonban, amelyek jogosultá teszik azt az aggodalmat, hogy bármilyen széleskörű lesz is a kiterjesztés, épen azok, akik a liberális és demokratikus választójognak ellenségei, tul fogják licitálni azért, hogy ezzel a törvény létrejöttét megakadályozzák.

### Munkapárti beszámoló.

Lukács György titkos tanácsos, Gyula város képviselője vasárnap délelőtt mondott beszámolót Gyulán. A külpolitikai viszonyokra való hivatkozással kijelentette, hogy nézete szerint békének kell bekövetkeznie. A békének a jövőre szegzett tekintettel kell megszületnie. A munkapárt az ellenzék minden pártjának, minden tagjának minden jogát tiszteletben tartja.

Telegdi József, a tenkei kerület képviselője Bél községben mondott vasárnap beszámolót. Kijelentette, hogy bár óhajtja a normális rendet, ha ezt nem sikerül békésen helyreállítani, folytatni kell a harcot.

Ertsey Péter munkapárti képviselő vasárnap mondott beszámolót Berettyóújfaluban. Megvádolta Justhék azzal, hogy az obstrukció folytatására Bécsből dopingolták őket. Az egyesült ellenzékkel nem köthelett a többség békét, mert az ellenzék nem egyezni, hanem diktálni akart. Justhek a maguk törekvései érdekében erőszakhoz folyamodtak.

Tegnap délután tartotta beszámoló beszédét Sztankovánszky Imre a kövesdi kerület munkapárti képviselője nagy számban megjelent választói előtt Sztankovánszky beszámolójában visszapillantást vetett az elmúlt év eseményeire, részletesen foglalkozott az obstrukcióval, annak letörésével Tisza István gróf nevének említésénél zugó éljenzésben törtek ki a megjelentek. Kijelentette, hogy szívesen látná a békés együtt működést, ha ennek a lehetősége meg volna. A gyűlésről Lukács László miniszterelnököt és Tisza István házelnököt táviratban üdvözölték.

Jákó Géza Ugodon számolt be tegnap választóinak. A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után bizalmat szavaztak Jákóinak és határozatot hoztak, amelyben Lukács László miniszterelnök vezetése alatt álló kormány minden ténykedését helyeslik és megbotránkozásukat fejezik ki Tisza István gróf házelnök ellen elkövetett gaz merénylet felett. A gyűlésről táviratban üdvözölték Lukácsot és Tiszát.

### Üdvözlük Lukácsot és Tiszát.

A tegnapi napon tartott beszámoló alkalmából Lukács László miniszterelnökhöz még a következő helyről érkeztek táviratok: Nemesócsáról, ahol Csuzy Pál tartotta beszámolóját, Somlyóvásárhelyről Magyar Károly beszámolójáról, az udvardi kerületből Jaros Vilmos beszámolójáról, a csengeri kerületből Szuhányi Ferenc beszámolójáról. A tatai nemzeti munkapárt Miskolc Imre beszámolója alkalmából lelkesen üdvözölte a miniszterelnököt, azonkívül Erdélyi Sándor volt igazságügyminiszter kerülete is küldött táviratot.

### Mit mond az ellenzék?

Szempcen és Galántán vasárnap délután ellenzéki népgyűlés volt. A szenci népgyűlés bizalmat szavazott az egyesült ellenzéknek és tiltakozott a juniusi események ellen. Galántán Esterházy Mihály gróf mondott beszámolót. Harcolni fogunk a jövőben is, még jobban, mint eddig, mondta a többi közt. Nem engedünk, amíg Tisza és Lukács a helyükön maradnak.

Beszélt Batthyány Tivadar gróf is, aki a többi közt ezt mondta: A harcban elkeseredett

# Ferencz Ferdinánd nem jön Mezőhegyesre.

— Miért mondott le a hadgyakorlat vezetéséről? — A prezumpatív trónörökös a király képviselőjében. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Nagyszombatól Szegedig, Aradtól Temesvárig porosan, fáradtan vonulnak az országutakon a hadilétszámra emelt gyalogezredek, hangos kürtszóval nyargalnak végig a huszárak és dübörögnek az ágyúütegek. Lassan, ezredenként, dandárokból gyakorlatozva sűrűsödik mindig jobban és jobban össze az a sok-sok ezer katona, amely szeptember elején a nagyszombati és temesvári hadtestek szembeállított csapattesteivel megvívja a magyarországi királygyakorlatok döntő próbaháborúját.

Az a kis földterület — néhány száz négyszögkilóméter — Mezőhegyes—Csanádpalota—Nagylak köré irható körben, ahová a Mannliche-rek erdeje, nehéz ágyuk hosszú sora, roskadozó tartalékos-lábak tizezre törtet, napról-napra jobban kifordul, kizökken békés polgári életéből. Szálláscsinálók, élelmezési biztosok járják a falvakat, fess tiszték telepednek meg egy-két napra, ma itt, holnap ott, kevésbé fess, de annál fáradtabb legénység huzódik meg kiszalmázott pajtákból, felszerekből a beszállásolás ideje alatt. Katonai vonatok számára készítik, rendezik, idomítják a rendes polgári vonatjárás menetrendjét. Minden forr, minden pezseg a nagy készülődésben. Mezőhegyesen, ahol a királygyakorlatok főhadiszállása lesz, egyenesen kiforgatták sarkából a kis városkát. Nagy, magasrangu tisztviselők költöztek ki úri, kényelmes lakásukból, hogy helyet teremtsenek, a vezérkarnak, tábornokoknak, főhercegeknek, első sorban a trónörökösnek.

A trónörökös! Nemcsak katonai körökben, hanem a polgári világban is jól tudják — megírta nem egyszer az *Aradi Közlöny* is — hogy a királygyakorlatokat egyenesen a trónörökös kívánságai, irányításai szerint bonyolítják. *Ferenc Ferdinánd* egyenes óhajára választották ki a sík, csanádi terepet, amely kukoricással teleültetett termékeny rónaságával egyenesen — olasz tájakra emlékeztet. A jövő legfőbb hadurnak tiszteletére vonul fel minden új stratégiai tudással, új hadifelszereléssel, repülőgépek osztálylyal, motoros különítménnyel, korékpáros századokkal a két ellenséges hadtest.

## Királygyakorlatok trónörökös nélkül.

És a nagy készülődések, izgatott tervek, rendeztetések kellős közepén, a főhercegvárás huszonharmadik órájában csapott le az a váratlan hír, hogy *Ferenc Ferdinánd trónörökös nem vesz részt a királygyakorlaton*. A hír szinte hihetetlenül hangzik, pedig minden kétséget kizáróan igaz. A legilletékesebb helyeken már meg is kapták az értesítést, amely arra vonatkozik, hogy *Ferenc Ferdinánd egyáltalán nem jön Mezőhegyesre, nem képviseli a király személyét a királygyakorlaton*.

A trónörökös távolmaradásának híre a legváratlanabbul érkezett meg. Egészen a mai napig változatlan buzgalommal és megfeszített erővel folytak Mezőhegyesen az előkészületek. Az Acsev. felépíttette a mezőhegyesi állomáson a királyi diszkrétort, amelyben a trónörökös készültek fogadni; tegnap még ki is szállt a vasút igazgatója Mezőhegyesre, hogy ellenőrizze a munkákat. Mezőhegyesen is lázas sietséggel készülődtek a trónörökös lakosztályának berendezésére. Késő este kapták az első hírt a leendő főhadiszállásra annak, hogy

Ferenc Ferdinánd utazása elmarad és ma már *Jankovich Lőrinc* a mezőhegyesi kincstári ménésbirtokok jószágigazgatója félig hivatalos formában jelentette ki a megváltozhatatlan tény: a trónörökös nem jön el a hadgyakorlatra.

Az *Aradi Közlöny* Szent István napi számában és azóta is megírta, hogy *Ferenc Ferdinánd Mezőhegyesre* érkezésének idejét még nem tudják, mert azt a trónörökös katonai irodája csak az érkezés előtt huszonnégy órával fogja tudatni a polgári hatósággal. Nem hivatalos helyről pár nap előtt azt a hírt terjesztették, hogy *Ferenc Ferdinánd* szeptember kilencedikén reggel fél nyolckor érkezik mezőhegyesi főhadiszállására. Hivatalosan azonban mind a mai napig úgy tudták, hogy *Ferenc Ferdinánd* érkezésének pontos ideje nincsen még megállapítva, mignem most ugyancsak hivatalosan kiderül, hogy egyáltalán nem is érkezik meg.

## Parancsörtisztből — a király képviselője.

A trónörökös helyett a prezumpatív trónörökös a fiatal *Károly Ferenc József* főherceg, *Zita* hercegnő férje fogja a királygyakorlaton képviselni az uralkodó személyét. Ez az intézkedés annál feltűnőbb, mert a korábbi ordre de bataille szerint az uralkodó személyének képviselőjével megbízott fiatal főherceg egyszerű lovas parancsörtisztként tett volna szolgálatot a mezőhegyesi főhadiszálláson. Miután pedig *Károly Ferenc József* főherceg még sokkal fiatalabb katona, semhogy a nagyszabású királygyakorlatot vezethetné, reá csupán az uralkodó helyetti reprezentálás feladata hárul; magát a naggyakorlatot irányítani, vezetni egy rangidősebb főherceg — valószínűleg *József* vagy *Frigyes* esetleg a most délvidéken járt *Lipót Szalvátor* főherceg, tüzérségi főfelügyelő fogja. Valószínű, hogy trónörökös távolmaradásával kapcsolatosan a királygyakorlat vezérkarában is változások fognak történni.

Máris változás történt a mezőhegyesi fogadtatások rendjében. A trónörökös minden valószínűség szerint nem jött volna szeptember kilencedikénél korábban a főhadiszállásra, míg most *Károly Ferenc József* főherceg érkezését már szeptember hatodikától kezdve minden napra várják. — Arra nézve még nem történt dispozició, hogy a trónörökös lakását és katonai irodája számára berendezett lakosztályokkal — *Jankovich Lőrinc* jószágigazgató magánlakásával — mi történjék. Vajon most ezt a pompásan ujonnan berendezett lakosztályt a fiatal főherceg számára tartják-e fenn, avagy pedig *Károly Ferenc József* megtartja előzőleg kijelölt szállását *József* és *Frigyes* főhercegekkel együtt a jószágigazgatósági tisztviselők emeletes villájában. Természetes ugyanis, hogy *Ferenc Ferdinánd*dal együtt *Bardolff* ezredes, a trónörökös katonai irodájának főnöke sem jön Mezőhegyesre és így egyelőre még nem tudni: kit lát vendégül *Jankovich* jószágigazgató háza a trónörökös és irodája részére berendezett termeiben.

## Európai háború készül?

A királygyakorlatok tehát ezidén a hadsereg jövődöbéli urának jelenléte nélkül fognak leperregni. Szenzáció erejével hat ez a meglepő hír, amely egyelőre tág teret nyit a találgatásoknak és kombinációknak abban a kérdésben, hogy miért marad el *Ferenc Ferdinánd* trónörökös az annyira

fontosnak jelzett naggyakorlatról, *Schemua* vezérkari főnök első próbaháborújáról, amelynek terepét fenséges óhajához hiven állapították meg.

Az első és legszenzációsabb vélekedés szerint a váratlan rendelkezés a külpolitikai eseményekkel áll szoros összefüggésben. Mostanáig ismeretes, hogy a török-olasz konfliktus, az albán lázadás és a bolgár-, montenegrói-török határvillongások a legnagyobb mértékben feszültté tették a Balkán-helyzetet. Minden untalan háborus hírek kelnek szárnyra a balkáni államocskák fölül és ha a legnagyobb mértékben kalandos színezete is van az olyan szenzációknak, aminő például a monarchia és Románország együttes orosz-ellenes hódítóakciójáról szólt, azért nem lehet eltagadni, hogy a Balkánon készül valami.

— A Balkán helyzet annyira feszült — mondotta polgári hírforrásunk — és különösen *Berchtold* gróf akciója révén annyira angazsálva van a monarchia, hogy könnyen feltehető, miszerint az esetleges balkáni eseményekre számítás teszi kívánatossá, hogy a trónörökös, akire az agg uralkodó helyett a hadsereg egész fővezérlete nehezedik, *Bécsben* a katonai és diplomáciai központban várja be az eseményeket és a néhány napig tartó zárógyakorlatokra se utazzon el.

Enek a verzióknak kiegészítője az, amit nagy titokban egy-két nap óta Aradon és Mezőhegyesen is beszélnek: hogy a nagyarányú királygyakorlatot teljesen lefújják és a pótezredekkel kiegészített hadtestek csapatait nem fárasztják igazi hadiállapotot jelentő zárógyakorlattal, hanem csupán készenlétben tartják a könnyebb hadtestgyakorlatot végző katonaságot. Egyelőre semmi jel nem mutat erre, de nem szabad elfelejteni, hogy a trónörökös távolmaradását sem lehetett előre sejteni, sőt illetékes közigazgatási és katonai személyiségek talán még most is folytatják a trónörökös hadgyakorlati tartózkodásának előkészítését.

## Titok a Burgból. — A két trónörökös.

Katonai körökben azonban semmi logikus magyarázatot nem találnak arra, hogy *Ferenc Ferdinánd*ot a diplomáciai bonyodalmak és balkáni események tartauák vissza a mezőhegyesi utazástól.

— Nagyon is jól ismert dolog — mondották az *Aradi Közlöny* munkatársának — hogy a trónörökös époly közvetlen közelében van a Ballplatznak Mezőhegyesen, mint ha a Belvedereben tartózkodik. A trónörökös számára épügy, mint a régebbi hadgyakorlatokon a királynak teljesen külön telefonvonalat rendeznek be főhadiszállásától *Bécsig* és ezen a vonalon gyorsan adhatja és veheti a híreket, rendelkezéseket a legfontosabb ügyben is. Azzal tehát, hogy *Ferenc Ferdinánd*ra szükség van *Bécsben*, nem lehet magyarázni a váratlan elhatározást. Szó lehetne arról, hogy őfelsége komoly betegsége készíti terve megváltoztatására, vagy épenséggel maga *Ferenc Ferdinánd* beteg... Jól tudjuk azonban, hogy egyik eset sem áll fenn. Az egyedüli magyarázat ilyenformán az, hogy a trónörökös távolmaradása családi okokra vezethető vissza...

Sokat emlegették az utóbbi időben kissé burkoltan azt az ellentétet, amely a trónörökös és az uralkodóház többi főhercegei között lappang. Erről az ellentétről árult el egyet-mást a tábornok-főhercegek lassu visszavonulása hadtestparancsnoki, csapatfelügyelői pozíciókból. A trónörökös a hadsereg harcképessége érdekében levőnek találta, hogy az idősebb főhercegek engedjenek teret a modern stratégáknak. Más természetű az a, szintén nem barátságos viszony, amely *Ferenc Ferdinánd* és a prezumpatív örökös: *Károly Ferenc József* között van. Sok jól vallott arra, vagy legalább is sok eseményt magyaráztak úgy, hogy *Ferenc Ferdinánd* nem látja szívesen a fiatal fő-

hercegnek „másodtrónörökös” szereplését, amelyben — talán nem is alaptalanul — a vele ellenséges lábon álló Habsburg családtagok sakkhuzását ismeri fel. Így azután a trónörökös rendelkezését látták abban, amikor Károly Ferenc Józsefet ünnepeelt ifju nejevel együtt a bécsi reprezentáns szereplésből hirtelen egy galíciai városba vezényelték.

Most talán a trónörökös ellenes párt kerekedett felül az uralkodó családban és amíg Ferenc Ferdinánd trónörökös elkedvetlenedve lemond a nagyszerű hadijáték vezetéséről, addig a főhercegek biztosítják a tegnap még parancsörtszti szerepre hivatott ifju Károly Ferenc József részére az uralkodó személyének képviseletét... Akárhogyan is legyen, annyi bizonyos, hogy nagyon nyomós, jelentős ok az, amely most, két héttel a grandiózus próbaháború előtt arra bírta Ferenc Ferdinánd trónörökösöt, hogy a saját intenciói szerint rendezett királygyakorlattól távolmaradjon.

### Az első dandár Battonyán.

A nagygyakorlat előkészületei egyébiránt változatlanul folynak és a főhadiszállás környékén is felbukkannak már az érkező csapatok hírvivői. Battonyán ma száznegyven szállásos jelölt jelent meg, akik két huszárezred és egy teljes üteg tüzéség számára készítik elő a szállásokat. A csapatok a nagyszebeni lovasdandár brigadérosának vezénylete alatt kedden érkeznek meg két heti gyakorlat és menetelés után. Éppen két hete, hogy nagyszebeni helyőrségi állomásukat elhagyták. Battonyán és a környékbeli falvakban, amelyek a főhadiszállás és gyakorlat-gócponthoz szomszédságban vannak, most egymást éri az átvonuló csapatok beszállásolása és éppen ezért Petrovics Mihály főszolgabíró a községi előljáróságokhoz megkeresést intézett, hogy a következő három héten keresztül állandóan tartsák nyilván azokat a községbeli házakat, ahol katonák beszállásolásra hely van, s ezáltal könnyítsék meg a katonai szállásosjelöltek munkáját.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

\* Merénylet Napoleon ellen. (Történelmi dráma az Urániában.) A slágerciklust az Uránia igazgatósága most egy oly darabbal folytatja, amely minden tekintetben kivívta magának az elsőséget. Ismeretes, hogy Bonaparte Napoleon ellen még konzulása idején merényletet követtek el. Valami fanatizált royalista támadott rá a konzulra akkor, mikor az kocsin az Elisee-palotába hajtatott. Ezt a történelmi momentumot mutatja be a film, amelynek dicséretére felesleges minden szó. Korhű jelmezek és korhű kiállítás teszik pompássá, szokatlanul megkapóvá ezt a kétfelvonásos drámát. A film különben végigvezet bennünket az érdekes történet minden részén. Látjuk a royalistákat konspiráció közben, az elkecseregett „megbélyegzett embert”, aki valami nőhistoria miatt engeszteletlen ellensége Bonaparte Napoleonnak, az első konzulnak. Előttünk látjuk a merényletet, végigéljük annak izgalmait, s látjuk a bűnös bűnhődése közben. A csodás film csak két napig marad műsoron. Érdekes, hogy ezzel a filmmel egyidejűleg szerepel a műsoron egy természet utáni felvétel, amely Korzikát, a nagy Napoleon szülőföldjét mutatja be. A képnek külön érdekessége még az, hogy bemutatja Napoleon atyjának, Bonaparte ügyvédnek a házát, a császár anyjának Laetitia asszonynak lakószobáját s végül azt a szobát, amelyben a világhódító született. Ezenkívül még két kép szerepel a rekord-műsoron.

\* Rablólovag. (Az Apolló-színház nagy slágere.) A társadalom rablólovagjairól eddig két kitűnő rajzot láttunk. Biró Lajos Kürtjét és az Apolló színház mai premiéréjének Raoul Gabiját. Egyforma karrier mind a kettő, az utóbbi talán vakmerőbb a hálózába került nővel szemben, de a maga sorsának intézésében is. Mert amíg Kürtt kihasználja a társadalmi fonákságot s az emberi érzelmeket, addig maga is szerelmes lesz Galmabos Annába s a házasság révébe evez. Raoul Gabi, a kitűnő nevű sportférfiu e helyett revol-

vert vesz és eldobja az életét. Amikor látja, hogy összeszorul a torkán a hurok: a szép hercegnőt romlás elé állította s hamiskártyázáson is rajtakapták, éjjel betör a hercegnő hálószobájába, hogy pénzt zsaroljon ki tőle. Kifosztja a herceg kasszáját; a rendőrök Raoult le akarják fogni, de kiszabadítja magát és a nyitott ablakon át kigurik. Másnap aztán öngyilkos lesz. A cselekmény határozottan mesteri konstrukció és semmiben sem marad mögötte a kép technikája sem. A csodaszép kép kedden és szerdán kerül bemutatásra az Apolló-színházban. 177

\* Aradi Zenekonzervatorium. (Szabadságtér 21) Beiratasok f. évi szeptember hó 1-en kezdődnek. Mütter Müller József, igazgató. 5258

\* Új könyvek: Szécsi Ferenc munkái. Tolsztoj: Hadzsi Murát. Faragó: Kossuth-bankok kora. Jászi: A magyar alkotmány válsága. Kaphatók: Kerpel Izsó könyvkereskedésében. Telefon 385.

## Csalással vádolt aradi kereskedő.

— Az aradi rendőrség nyomozása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 25.

Az aradi kir. ügyészség megkeresésére ma az aradi rendőrség család bukás miatt megindította a nyomozást Schultz Lajos aradi vagonbukott kereskedő ellen. Schultz ellen az a vád, hogy egyik alkalmazottával összejátszva megkárosította hitelezőit.

Schultz ellen a múlt héten adott be feljelentést Vajda István dr. aradi ügyvéd Fleischer M. és társa brassói szalámigyáros nevében. A feljelentés elmondja, hogy Schultz ez év július havában fizetésképtelen lett. Fizetésképtelenségéről értesítette hitelezőit is egy körlevélben. A körlevél elmondotta, hogy Schultznak sok az ugynevezett dubioz követelése s a konkurencia különben is annyira „utazott reá”, hogy nem tudott boldogulni. A körlevél szerint a passzívák 16.000 koronát tesznek ki, míg az aktívák, az áruraktár és a behajtható követelések összesen 3500 koronát. A körlevélben Schultz 20 százalékos egyezséget ajánlott fel.

A feljelentés elmondja, hogy Schultz még a körlevél szétküldése után is rendelt árukat és ezeket — hitelezőit megkárosítva — készpénzzel fizette ki. A legsúlyosabb vád azonban Schultz ellen az, hogy állítólag összejátszva egyik alkalmazottjával, Angyaláti Tivadarral elárvereztette boltját, árukészletét. Angyaláti, aki éveken keresztül segéd volt Schultznál, egy 1800 koronás váltókövetelést peresített, sommás végzést kapott s miután Schultz ellen akkor már más per is volt folyamatba, biztosítási, majd kielégítési végrehajtást vezetett Schultz ellen. A végrehajtáson az üzletberendezés és áruraktár néhány száz koronáért kelt el. A feljelentés azt állítja, hogy a váltókövetelés fiktív volt s Angyaláti, ki állítólag csendes társa volt Schultznak, csak azért vezetett végrehajtást, hogy a kielégítési alapot a hitelezők elől elvonja.

Az ügyészség a feljelentés alapján megindította az eljárást és az ügy iratait a nyomozás megindítása végett ma átítették a rendőrségre. A feljelentés Schultzot és Angyalátiát vádolja, de a feljelentéssel szemben Angyaláti azt állítja, hogy ő teljesen jóhiszemű volt. Ő ugyanis két év óta Schultz üzletében van alkalmazva havi 100 korona fixum és teljes ellátás ellenében. Miután ő nem költött semmire, gazdájának pedig rosszul ment a dolga, a havi fizetését másfél éven keresztül nem vette ki. A múlt év december havában azonban neki egy jobb állást kínáltak Debrecenben. Ő ott is akarta hagyni Schultzot, de az kérte, hogy maradjon nála, mert nem tudja egyszerre kifizetni az 1800 koronát. Angyaláti, nehogy csődbe kergesse gazdáját, meg maradt nála, de valami biztosítékot követelt. Így adta neki Schultz az 1800 koronás váltót, amelyet aztán Angyaláti, mikor a kereskedő fizetésképtelenségbe jutott, peresített és végre is hajtott.

Hogy melyik félnek van igaza, azt a rendőrségi nyomozás fogja kideríteni. Általában azonban azt állítják, hogy Schultzot az kergette csődbe, hogy áruit poton árón, igen minimális nyereséggel adta el. Így például volt olyan áru, melyet a beszerzési árón felül mindössze két perccel adott el.

## Arad város milliós kölcsöne.

— A Magyar Bank ajánlata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság kölcsönajánlata ma reggel megérkezett Varjassy Lajos polgármesterhez és holnap délután öt órára összehívta Vannay Gyula tanácsnok a pénzügyi bizottság tagjait ülésre, hogy az ajánlat elfogadására javaslatot tegyenek a szerdán délután négy órakor tartandó rendkívüli közgyűlésnek.

Az ajánlat, mint azt jeleztük, ugyanolyan feltételeket tartalmaz a kölcsön folyósítására vonatkozólag, mint a milyenek alapján Debrecen városának kapott hat millió koronát ugyanezen banktól. A pénzügyi intézet kölcsön ad Arad városának egy millió koronát másfél évre. A tőke után a város előzetesen fizeti a félevesi kamatokat, még pedig a mindenkori bankrátánál egy százalékkal többet. Az osztrák-magyar bank ma öt százalékot szed a kölcsönei után, a város tehát hat százalékot fizet a Magyar Banknak. Fizet ezenfelül 12500 koronát, a kölcsön 1-25 százalékát, mint folyósítási jutalékot és a várost terhelik az illetékek.

Az ajánlat, mely szakkörök véleménye szerint méltányos és a jelenlegi pénzügyi viszonyok mellett elfogadandó, a bankot arra kötelezi, hogy harminc napig álljon szóba a várossal. Ez a terminus meghatározás rendkívül érdekes.

Az ajánlatot augusztus 23-ikán írták alá a bank cégjegyzői és ettől a naptól számítódik a szóban állás ideje. Ez azért érdekes, mert a pénzügyi viszonyok rettenetes változóságának lehetőségét mutatja, hogy még öt napi előnyt sem hajlandó a bank a városnak biztosítani. A közgyűlés csak 28-ikán lesz és eddig már öt nap eltelt a harminc napból és ezért nagyon kell siettetni a belügyminisztériumnál a közgyűlésnek a kölcsönre vonatkozó határozatát. A minisztérium bizonyára méltányolja ezt a rendkívüli helyzetet, amint tette Debrecen városának kölcsönügyében, amikor soron kívül intézte azt el és az elfogadás ellen beadott felebbezést elutasította.

A banknak a mai pénzügyi viszonyok közt sok szempontból érdekes ajánlatát bő kivonatban itt ismertetjük:

Van szerencsénk az Arad város által felveendő függő kölcsönre az alábbi ajánlatot előterjeszteni:

Felajánlunk a városnak 1.000.000, azaz egy-millió korona összegű kölcsönt, melyet folyósítási hitel alakjában bocsátanánk intézetünknek a város rendelkezésére.

A kölcsönt 1 és egynegyed százalékos folyósítási jutalék levonásával számolnánk el, azaz a kölcsön névértékének minden 100 koronája után 98 koronát és 79 fillért fizetnénk ki készpénzben.

A kölcsön után kamat fejében 1 (egy) százalékot számítanánk fel az Osztrák Magyar Bank mindenkori hivatalos váltóleszámitási kamattal felett. A kamatok budapesti főpénztárunknál fél-évenként előre készpénzben fizetendők.

A kölcsönt a folyósítástól számítandó 1 és fél (egy és fél) évi időtartamra nyújtjuk azon feltétellel, hogy a város azt ezen idő alatt nálunk állandóan teljes összegében fogja igénybe venni. E 1 és fél évi határidő utolsó napján a városnak a kölcsön alapján velünk szemben fennálló összes tartozása főpénztárunknál Budapesten készpénzben visszafizetendő.

Intézetünk a kölcsönt azonnal folyósítani, illetve a város a kölcsönt egész összegben azonnal igénybe venni tartozik, mielőtt a m. kir. belügyminiszter ur jóváhagyta Arad város törvényhatósági bizottságának azt a határozatát, amellyel az jelen ajánlatunkat elfogadta.

A jelen beadványunkban meghatározott függő kölcsönt azon reményben és azon föltevésben ajánlottuk föl a városnak, hogy majdan a város által saját kötvényeinek kibocsátása útján vagy más alapon felveendő nagy törlesztéses kölcsönt is szerencsénk lesz Arad városával megkötni. Evégből kikötjük, hogy a törlesztéses kölcsönnek

harcos vagyok, de azért szívem mélyéből kívánom a békét. Nem kívánom, hogy bármely oldalon meg alázkodás legyen.

Később újra beszélt Esterházy Mihály gróf. Össze kell fognunk — úgymond — mert nagy események fognak a jövőben bekövetkezni. Ezek az országot ne találják készületlenül.

## Harmincnyolc

**kivándorlási kérvény egy héten.**  
(A fakerti körjegyző jelentése az alispánhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Az aradi járás főszolgabírói hivatalához érdekes kivándorlási ügyben tett jelentést Bernáth Kálmán fakerti körjegyző. A múlt héten ugyanis gyors egymásutánban feltűnő sok amerikai utlevélkérelmet adtak be fakerti földmivesek, asszonyok, fiatal suhancok, egész családok a községi elöljáróságnál. Bernáth körjegyző a szabályszerű utlevélkérvényeket fölterjesztette az alispáni hivatalhoz, egyidejűleg azonban kötelességéhez hűven jelentést tett a tömeges kivándorlásról a főszolgabírónak, miután nincsen kizárva az, hogy a fakertieket kivándorlásra csábították.

A nyár kezdetén négy fakerti földmives ember érkezett haza falujába Amerikából, ahol hosszabb-rövidebb időt töltöttek. A négy amerikás rövidesen káprázatos hírekkel árasztotta el a község lakóit. Beszámoltak arról, hogy két-három évi amerikai tartózkodásuk ideje alatt 2-3-4000 koronát is megtakarítottak. Csakugyan a négy amerikai hővében volt a pénznek és ettől a pénzbőségtől kedvet kaptak Fakerten az amerikai élethez.

Már korábban ezidén és a múlt években mintegy félszáz munkabíró fakerti vándorolt ki és most ezek hozzátartozói, de ezenkívül is egész családok hangoztatni kezdték, hogy nem maradnak tovább idehaza, hanem kivándorolnak Amerikába, ahol a visszatért fakertiek olyan pompásan éltek, olyan sokat kerestek a gyárakban.

Egymásután jelentek meg a nagy utrá készülő családok a község házában és bejelentették, hogy utlevelet kérnek. Közös mintára szerkesztett kérvényekben folyamodtak utlevélért Aradvármegye alispánjához. A mai napig — össze vissza tíz napon belül — harmincnyolc személy részére kérétek Fakertől utlevelet az atlanti óceánon túli eldorádóba. Amerikába készül vándorolni három család — apa, anya és kis gyermekek; — már kivándorolt apjukhoz, férjükhöz, fiukhoz indulnak évek óta itthon árváskodó, özvegykedő asszonyok, leányok.

A község házában nyomban feltűnt nemcsak a kivándorlók száma, hanem az is, hogy valamennyien jól kiismerik magukat a teendőikben, szükségies irásokban, szóval meglátszik, hogy valaki a kivándorlásban már járatos ember kioktatta őket. Így például hadköteles korban levő, családtagok részére nem is kérétek utlevelet, a hadmentességi adót fizetők pedig bejelentették, hogy lefizetik a törvény értelmében tizenkét évre a 2-300 korona hadmentességi díjat. Némi kérdezősködés után az is kiderült, hogy az egyszerű földmives kivándorlók egytől egyig második osztályú hajójegyet szándékoznak váltani, holott ez majdnem még egyszer olyan drága, mint a fedélközi utazás, de a II. osztályon utazó kivándorlóval nem bánnak olyan szigorúan az Ellis-Islandon, mint a fedélközi tömeggel.

Mindezek megerősítették azt a feltevést, hogy a 38 tagú fakerti karavánt a nemrég Amerikából hazatért négy ember irányítja kivándorlási útjára, sőt egyenesen ez a négy ember vezeti ki Amerikába, mert a napokban mint a négy amerikás újból utlevelet kért és vissza akar térni az új hazába. A fakerti elöljáróság feljelentésére a főszolgabíróság szigorú vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy nem történt-e Fakerten formális kivándorlásra csábítás a négy Amerikát látott magyar részéről.

## Arad legtöbb adót fizetői.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Arad város adóügyi hivatala ma készült el a legtöbb adót fizetők névlajstromának összeállításával. Ez a névjegyzék lesz alapja annak az összeállításnak, melyből a törvényhatósági bizottsági közgyűlés virilis jogu tagjainak lajstromát állítja össze az igazoló választmány.

A lajstromról kitűnik, hogy Aradon a ház- és ingatlan adó alapján kerül a virilisek kilencven százaléka a közgyűlésbe és alig tíz százalék van olyan, aki keresetének nagysága következtében válik virilissé. Igen sok új adózó nevével találkozunk a kimutatásban, mert a múlt esztendőben az ingatlan eladás következtében sok ház cserélt gazdát. Amint látszik a virilisek névjegyzékében elég jelentős változások lesznek az adóviszonyok alakulása következtében.

Az adóknak kétszeres beszámítását kérőket már most figyelmezteti a tanács, hogy kérvényüket idejében adják be, mert elkészenet érkező beadványokat nem szabad és nem is fognak figyelembe venni.

A legtöbb adót fizetők névsora a következő:

Neuman Testvérek gyárosok 72046-05 korona, Pártos Ernő dr. és Schöffner Vilmos (uj) ht. 9071-60 korona, Andrányi Károly báró keresk. 6987-16 korona, Hermann Gyula ht. 6325-61 korona, Bing Vilmos ht. 5431-48 korona, Étes Ármán keresk. 5339-84 korona, Goldschmidt Sándor és neje ht. 5324-26 korona, Bárdos Imre dr. és Sándor László ht. 5128-39 korona, Reinhart Gyula, Kálmán, Géza ht. 4989-88 korona, Domány József és fia keresk. 4881-64 korona, Schuster Henrik dr. orvos 4212-— korona, Lengyel Manó és neje keresk. 4107-66 korona, Schwarcz Herman és Adolf ht. 4722-38 korona, Özv. Münz Ferencné, Helén, Jolán, József ht. 3934-96 korona, Goldsmidt Miksa keresk. 3879-09 korona, Gutzjahr Mihály bírt. 3845-01 korona, Urmánczy Janos (uj) ht. 3598-08 korona, Müller Gyula (uj) vag. igazg. 3510-— korona, Lőcs Rezső és neje ht. 3468-69 korona, Hármory László dr. ht. 3353-83 korona, Weisz Dávid és neje ht. 3288-95 korona, Lusztyg Ármán és neje ht. 3265-89 korona, Schuch Ferenc és neje vendéglős 3242-18 korona, Lászlai Sándor és neje ht. 3230-37 korona, Weisz Márk ht. 4738-99 korona, Br. Nopcsa Elekné ht. 3034-96 korona, Tóth József ht. 2812-46 korona, Bohus Lajos br. ht. 2795-30 korona, Nesnera Aladár és neje ht. 2784-33 korona, Schwarcz János keresk. 2761-46 korona, Szántay Lajos építész 2694-32 korona, Heinrich Sándor bankigazg. ht. 2669-28 korona, Heicz Nándor dr. és neje ügyvéd 2643-20 korona, Kotsis Lajos és neje ht. 2575-06 korona, Odray Antal és neje ht. 2531-20 korona, Vanitsek Ferencné és Franciska ht. 2497-12 korona, Szalay Antal bírt. 2478-65 korona, Kneffel Lajos és neje keresk. 2453-99 korona, Bing János keresk. 2351-22 korona, Papp I. János g. k. püspök 2226-52 korona, Szabó Albert és neje keresk. 2217-95 korona, Hajós Árpád és neje ht. 2211-14 korona, Kremer József és neje borkeresk. 2171-80 korona, Tedeschi Viktor ht. 2158-52 korona, Pick Ernő keresk. 2152-60 korona, Reusz Sándor és neje (uj) sórraktáros 2141-09 korona, Éles Béla dr. és Géza ht. 3393-64 korona, Stengl Andor (uj) ht. 2050-96 korona, Meyer Miksa és neje ht. 2038-20 korona, Reisinger Ferenc és Sándor ht. 4040-97 korona, Fodor Zsigmond és Reisinger Sándor építész 1238-80 kor., Schwarcz Jenő ht. 1990-24 kor., Réthy Viktor ht. 1988-04 kor., Tagányi Sándor dr. ügyvéd 1963-36 korona, Rozsnyai József dr. gyógyszerész 1932-72 korona, Mairovitz Mór ht. 1927 korona, Koch Dani és Roth Zsigmond ht. 3375-09 korona, Roth Zsigmond (uj) ht. 1795-92 korona, Koch Dániel és Roth Zsigmond Uránia tulajdonosok 572 korona, Koch Dániel műszerész 258-84 korona, Glück Testvérek cég mészáros 1840-10 korona, Glück Zsigmond mészáros 81-16 korona, Csermák Ágoston (uj) vendéglős 1816-90 korona, Darányi János ht. 1809-85 korona, Tömöry János ht. 1806-44 korona, Hack Frigyes ács 1772-28 korona, Adler Andor keresk. 1745-98 korona, Adler Andor és Szántai Béla ht. 445-882 korona, Prokopetz Emil és Maria (uj) ht. 1735-18 korona, Kremmer Alajos ht. 1726-17 korona, Szatmáry Géza és Mariska (uj) ht. 1686-40 korona, Demian Aurélné ht. hasznélvező özv. Bonts Döméné 1658-52 korona, Münz Márion és neje, Brandeisz Henrik és neje ht. 1655-90 korona, Deutsch testvérek keresk. 1641 korona, Farkas Sándor ht. 1638-06 korona, Dobiáschi József ht. gyáros 1627-0 korona, Dobiáschi Józsefné és 3 társa ht. 106-66 korona, Pollák Vilmos és neje (uj) ht. 1617-48 korona, Múlek Lajos dr. körjegyző és neje ht. 1614-16 korona, Lukács Mariska és István hasznélvező, dr. Varjasi Lajosné 1596-61 korona, ifj. Varjasi Lajos dr.

iparkam. titkár 202.50 korona, Kozmánczi Károly (uj) házt. 1553-18 korona, Hiramann Albert (uj) ht. 1543-59 korona, Wadovszki Gusztáv keresk. 1521-54 korona, Bolyos István és neje ht. 1511-61 korona, Klein József és Stauber József hasznélvező, özv. Braun Morné 1469-72 korona, Herbstein Mór keresk. 1436-21 korona, Grünhut Vilmos ht. 1422-43 korona, Vannay Gusztáv ht. 1415-36 korona, Oravetz Miklós keresk. 139-90 korona, Marek Mór ht. 1363-37 korona, Ring Lajos gyógyszerész 1360-70 korona, id. Hahn Alajos ht. 1340-61 korona, Lukács Lajos ügyvéd 1333-42 korona, Hönigesz Nándor (uj) ht. 1314-86 korona, Kronstein Vilmos dr. orvos 1308-27 korona, Stampfl József ht. 1297-96 korona, Braun Gusztáv vendéglős 1274-55 korona, Beles János körjegyző 1260-97 korona, Gombás Gyula ht. 1260 korona, Faragó Gyula ht. 1228-32 korona, Gutmann Samu keresk. 1225-80 korona, Turay András és neje ht. 1223-81 korona, Wolf Aladár Béla ht. 1221-80 korona, Ottenberg Tivadar bankigazgató 1219 korona, Freud Fülöp ht. 1218-20 korona, Natuland B. rnat bankigazgató 1215 korona, Weil Alajos ht. 1209-20 korona, Lénárt András hentes 1191-83 korona, Tabakovics Emil és neje építész 1186-74 korona, Müller Károly ügyvéd 1179-57 korona, Almay Olivérné ht. 1172 korona, Földes Kelemen gyógyszerész 1161-32 korona, Keppich Jakab dr. orvos 1158-20 korona, Sarlot Domokos főkapit. 1150-90 korona, Portia Lajos gróf és neje 1133 korona, Assael József ékszerész 1130-72 korona, Krausz Mór ht. és gyermekei 1126-14 korona, Dobró Pál földtulajdonos 1113-24 korona, Winkler József és neje ht. 1100-65 korona, Fürs János kávé 1074-20 korona, Somló Ármán dr. ügyvéd 1070-20 korona, Szilágyi Manó és neje keresk. 1068-02 korona, Wohlberg Lipót és neje (uj) keresk. 1062-89 korona, Rutkovszki Ferenc és neje (uj) rézműves 1053-14 korona, Nikolics Sándor rézműves 1051-58 korona, Robitsek Sándor dr. ügyvéd, 1051-03 korona, Deutsch Ignác ht. 1024-90 korona, Avarfi Géza ht. 1023-56 korona, Frick József ht. 1022-02 korona, Czukor László keresk. 1020-19 korona, Szatmáry Károly János ht. 1007-74 korona, Scherhag Henrik és társai ht. 989-08 korona, Otrubai Károly és neje ht. 986-54 korona, Farkas Ábrahám és Bernát ht. 950-03 korona, Farkas Ábrahám keresk. 508-30 korona, Müller József és neje festő 946-54 korona, Onku Miklós dr. ny. bankigazgató 945 korona, Gintner Ádám ht. 944-94 korona, Bozsidar Szvetozár György ht. (uj) 984-82 korona, Fixek István és neje (uj) ht. 928-05 korona, Steiner Ferenc és neje keresk. 918-90 korona, Klein B. Vilmos keresk. 917-90 korona, Domán Sándor keresk. 910-74 korona, Dreher Antal keresk. 910-44 korona, Hegyi Albert keresk. 909-06 korona, Sammert Ferenc keresk. 905-98 korona, Láng Győző keresk. 897-90 korona, Rajku Sebő bankigazgató (uj) 884-62 korona, Winter Adolf dr. ügyvéd 832-80 korona, Mittner József és neje ht. 881-99 korona, Schneider Ferenc ht. 873-73 korona, Singer Izrael és neje ht. 870-84 korona, Pozsgai Lajos dr. és neje ht. 868-70 korona, Weisz Endre és neje ht. 868 korona, Wojtek Alajos és Weisz Endre keresk. 440 kor., Holländer Ignác és fia keresk. 867-— korona, Fridrich György és gyermekei ht. 860-52 korona, Reusz Mór ht. 850-19 korona, Ivánov János földt. 850-17 korona, Antoneszku Virgil ht. 847-33 korona, Baum Ferenc ht. 846-88 korona, Funkelstein József keresk. 836-97 korona, Kristyóry István ht. 836-02 korona, Hendl József és neje ht. 820-49 korona, Koch Morné hentes 820-30 korona, Zerkovitz Rudolf (uj) vas. igazgató 814-— korona, Ring Géza bankigazgató 810-— korona, Vajda Zsigmondné ht. 798-60 korona, Köpf János dr. és neje (uj) ügyvéd 795-10 korona, Blaskovits Antal ht. 792-61 korona, ifj. Kristyóry János földbérő 782-96 korona, Werner Károly és neje ht. 780-14 korona, Nikolits Dóme és neje ügyvéd 766-54 korona, Steiner József építész 764-29 korona, Singer Antal ht. 761-34 korona, Kotzander Ignác keresk. 756-24 korona, Verzár Márton földbérő 753-32 korona, Halmai Andor és neje föld. 744-67 korona, Azary Kornél és neje ht. 737-02 korona, Brandeisz Henrik ht. 737-01 korona, Radó Gyula keresk. 732-68 korona, Roth Izidor keresk. 723-70 korona, Cservenka János ht. 719-63 korona, Hoffmann Ármán ht. 717-28 korona, Groszmann Jakab dr. ht. 715-49 korona, Dr. Groszmann Jakabné 680-24 korona, Eckert Fülöp és neje festő 714-— korona, Steiner Eckert és neje ht. 713-68 korona, ifj. Gáll Pál és gyermekei föld. 710-56 korona, Brunhuber József és gyermekei 710-40 korona, Hady Antal és neje ht. 684-— korona, Kisk. Fényes Dezső és Andor ht. 617-80 korona, Fényes Dezső igazgató 259-50 korona, Nikolits Géza és Páterné földt. 498-29 korona, Nikolits Géza földt. 475-28 korona, Glück Károly ht. 448-96 korona, Glück Károly és Ungár Ármán keresk. 376-— korona.

### AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

## Tizezer korona egy házassági ígéretért.

— Aradi építőmester és budapesti özvegyasszony. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 26.

Az aradi rendőrségen megjelent ma B. István aradi építőmester és feljelentést tett özvegy Koródy Jánosné budapesti lakos ellen, aki most Aradon tartózkodik és őt azzal fenyegeti, hogy elpusztítja. A rendőrség oltalmát kérte, mert attól kell tartania, úgy mondotta, hogy az urnó, aki meg akarja akadályozni az ő nősülését, annyira el van szánva, hogy fenyegetését végre is hajtja.

Green Nándor főkapitány Valenta József detektívét bizta meg, hogy az esetleges botránynak elejét vegye és ha arról győződnek meg, hogy özvegy Koródy csakugyan merényletre készül, ezt akadályozza meg. A detektív megbízatásához képest eljárta és arról győződött meg, hogy Koródy nem fegyveres merényletre készül és nem azért jött Aradra, hogy itt botrányt okozzon, ennél sokkal prózaibb cél vezette. Ma délután ugyanis megjelent Nagy Sándor dr. ügyvédi irodájában és megbizta őt, hogy 10,000 korona erejéig indítson pert az építőmester ellen, mert B.-t, aki hát év óta ismer, ez alatt az idő alatt tanulmányaiban segítette, pénzzel támogatta ama reményben, hogy feleségül fogja venni.

Az urnó ma délután felkereste az Aradi Közlöny szerkesztőségét és itt a következőket mondotta:

— Én nem jöttem Aradra, hogy botrányt csináljak, vagy merényletre készüljek, az eszem ágában sincs, mert nem akarom magamat becsukolni. Nem is először vagyok Aradon és ha bosszút akarnék állani a velem esett sérelmeken, akkor azt megtehettem volna ezelőtt három, vagy négy héttel is, amikor meghallottam, hogy B. vőlegény lett és a nekem tett ígéretét nem váltja be és én őt ezért a nyílt utcán felelősségre vontam. Igenis, az tény, hogy kellemetlenkedni akarok neki, mert 1906. óta bírom ígéretét, hogy feleségül vesz és én ezért Budapesten, ahol együtt laktunk, anyagilag támogattam is. Időközben több kérem is volt, de ő megakadályozta, hogy férjhez menjek és lelővéssel fenyegetett az esetre, ha elhagyom, mert nem tud nálam nélkül élni. Ez év február 21-én levizsgázott és Aradra jött és május 25-ig folyton leveleztünk, sőt a pünkösdi ünnepeket is nálam töltötte. Mikor elváltunk, azt az ígéretet tette, hogy november elsejére már aradi lakos leszek én is. Julius hatodikán le is jöttem Aradra, hogy itt már lakást keressek és mikor a vonatnál senki sem várt, sejtettem, hogy valami fordulat történt az ügyünkben. Felkerestem az irodájában és akkor a hozzátartozóitól értesültem, hogy én ne számítsak a házasságra, mert B. szakít velem. Julius huszadika táján névtelen levelet kaptam Aradról, amelyben megírták, hogy vőlegény lett és akkor újra lejöttem, beszéltem vele és ő 1000 korona kárpótlást ajánlott fel. Ez annyira felbőszített, hogy szóval inzultáltam őt, visszautaztam Pestre és menyasszonyának mindent megírtam. Azóta is folyton kapom a névtelen leveleket, amelyeknek állítólagos írója ellen B. ék inzultust követtek el, meg is verték, de én soha arra nem gondoltam, hogy tettelegességre vete-medjem. Bepereltem őt ma és nyugodtan távozom, mert bizonyítani tudom, hogy ez az összeg jár nekem.

Koródy né állításaival szemben B. azt jelentette ki, hogy az urnó igenis oly módon viselkedik, hogy abból esetleges merényletre is lehet következtetni és követeléseinek semmiféle alapja nincs, mert ő soha házassági ígéretet neki nem

tett, aminthogy tizennyolc éves fővel ilyen ígéretet tenni nem is lehet és tanulmányai alatt hazulról kapott támogatást, úgy, hogy a maga anyagi erejéből meg tudott élni Budapesten.

## Négy magyar aviatikus balesete.

— Rosszul sikerült pilóta-vizsga. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, augusztus 26.

Vasárnap nagy szerencsétlenség érte az amúgy is súlyos bajokkal küzdő magyar aviatikát: lezuhant két pilótája és mind a kettő súlyosan megsebesült. Siralmas anyagi sors, nélkülözés, az állam és az Aero klub közömbössége se riasztja vissza a levegő hőseit attól, hogy kockáztassák életüket és igyekezzenek dicsőséget szerezni a magyar névnek. Most ketten vitték a bőrüket a vásárra.

Nagybányán vasárnap tartották meg az országos bányászati kongresszust, amelyre mintegy hétezer idegen érkezett a városba. A program egyik pontja Prodam Guidó felszállása volt. Mindenki érdeklődéssel várta a nevezetes eseményt, mert köztudomású volt, hogy Prodam főleg szerződés céljából szállt fel. A multkor ugyanis Budapesten járt egy élelmes jenki, kiment Rákosra és lakonikus rövidséggel ezt mondta Prodam Guidónak:

— Aviatikusoktól ismerem az ön nevét. Ha augusztus hónapban sikerrel fog repülni Nagybányán, tizezer dollár fizetéssel szerződtem...

Ilyen körülmények között szorongó szívvel várták Prodam barátai az aviatikus sikerét. Dél előtt tizenegy órakor Prodam a Horváth Ernő tanár által konstruált Horváth III. B. monoplánt kivitette a Bodonkert tere, amelyet keletről az ezerháromszáz méter magas Rozsály havas határol. Szomorú, borongós volt az idő, csak dél felé tisztult ki egy kicsit. Prodam rövid motorpróba után felszállt. Közülbelül egy kilométert repült már, amikor a Rozsály-havas felől heves szélroham érte, a gép a fordulónál félrebillent és hirtelen lezuhant. Iszonyu konsternáció támadt. A közönség átörte a korlátokat és odarohant a szerencsétlenség helyére. A monoplán a motorral együtt darabokra tört, Prodam a motor alá került, arca bele volt temetve a fűbe. Pár pillanat múlva automobilon megérkeztek a mentők. Az orvosok megvizsgálták Prodamot, megállapították, hogy a jobb lába két helyen megsérült és a teste zuzódásokkal van tele. Az aviatikus egy pillanatra sem vesztette el eszméletét. Iszonyú fájdalmakról panaszkodott. Beszállították a városi kórházba, ahol Lorrich Sándor nyomban megoperálta. Műtét után beszélt is a szerencsétlenül járt aviatikus.

— Az erős szélroham az oka — mondotta. Délután biztosan jobban sikerült volna... Csak azt sajnálom, hogy most már se egészségem, se gépem nincs.

Prodam nagy nyugalommal viseli nehéz helyzetét. Alig operálták meg, ceruzát kért és olasz nyelvű táviratban értesítette hozzátartozóit a szerencsétlenségről. Egyben megnyugtatta őket, hogy nagyobb baj nincsen. A szerencsétlenség Nagybányán leirhatatlan izgalmat okozott. Este tíz órakor még százan és százan álltak a kórház előtt és híreket vártak az aviatikus állapotáról.

Az orvosok ma délelőtt újból megvizsgálták a kórházban fekvő Prodamot és megállapították, hogy állapota sokkal jobb, mint az első vizsgálatnál konstataáltak. Kiderült, hogy Prodam lábai nem törtek el, csak kificamodtak, belső sérülései nem veszélyesek, ugyisintén nem veszélyesek azok a zuzódások sem, amelyeket a fején és a csipőjén szenvedett. Ha komplikáció nem áll be, Prodam hamarosan felgyógyul. Prodamot a felszállás előtt

figyelmeztették, hogy a bodonkúti mező felett ne repüljön, mert a gutini havasok felől állandóan hatalmas szél fúj. A merész aviatikus mit se hereditett a figyelmeztetésre és így érte utól a szerencsétlenség.

A Szent István napi repülőnapnak egyetlen érdekes repülése a Takács Sándor repülése volt, a Kolbányi gépen, amelybe aznap szerelték be a rablott motort. Takács feltűnően merész fordulatokat végzett a géppel, a Rákoson szokatlan bravúrral dolgozott. Ugyilátszik, a Rákos levegője, amely ehhez nincsen hozzászokva, ezt nem állja. Tegnap, mikor a repülőember meg akarta ismételni a bravuros repülést és le akarta tenni a pilótavizsgát, lezuhant. Most ott fekszik Takács Sándor az István kórházban.

Takács szombaton este igen szép repülést produkált, hogy a gépet a pilótavizsga előtt kipróbálja. Két kört és négy nyolcast irt le, aztán visszatolta a gépet a hangárba. A száz lóerős Argus nagyszerűen működött. Vasárnap kora hajnalban aztán megint kitolta. Megjelent a téren a Magyar Aero Klub bizottsága, mert még egy aviatikus készült letenni a vizsgát, Novák Károly volt az a másik, a horvát Mercep-féle monoplán vezetője. Öt órakor startolt a Kolbányi gép. Alig gurult be a gép husz méternyi utat, Takács megirantotta a magassági kormányt és a gép irtózatos erővel, szinte kilencvenfokos szög alatt emelkedett a levegőbe. Egy szempillantás alatt harminc-negyven méter magasságban volt, aztán balra ledőlt és jóformán lecsuszott a levegőből. Gép és aviatikus lezuhantak, a gép teljesen összezúzódott, balszárnnya darabokra tört, a légszavar tönkrement. Takács nagynehezen kimászott a romok alól, de alig tett egy-két lépést, összeesett. Mire a nézők odaértek, már ott feküdt a fűben, a lábairól nagyobb területen levált a húsa. Jöttek a mentők és beszállították a kórházba.

Ugyanabban az időben, amikor Takács startolt, Novák Károly a Mercep-gépen már a levegőt járta. Négy nyolcast irt le a levegőben és körülbelül hatvan méter magasságban repült. Hatvan méter magasságban vette észre, hogy Takács szerencsétlenül járt. Ez annyira megzavarta, hogy hirtelen elhatározta, hogy leereszkedik. De egy szélroham elkapta a gépet, az akkor már ideges aviatikus, nem bírta uralkodni tovább a gépen és alázuhant a Mercep-gép is. Futókerékei eltörték.

A negyedik aviatikus szerencsétlenség Egerben történt, ahol Minár Béla aviatikus a Zsemlefele monoplánon szállt fel. De az ő vállalkozását se koronázta siker. Ellenkezőleg. Minár Béla is lezuhant, az ő gépe is összezúzódott és ez az aviatikus is megsérült.

## SPORT.

+ Uszóverseny Aradon. A Toldi Athletikai Klub vasárnap délután a Marosban jól sikerült uszóversenyt rendezett, amelynek eredménye a következő: 50 m. úszás. 1. Stacho (Nac.) 20 p. 4 mp. 2. Szuchanek. 3. Szántó (ATE.) 200 m. melluszás. 1. Regécy (Toldi) 1 p. 45 mp. 2. Nagy Lajos. 3. Szalay (ATE.) 100 m. hátuszás. 1. Schannen (AAC) 47 6 mp. 2. Balla. 3. Palkovics, (Toldi) 500 m. úszás. 1. Barios. (ATE.) 3 p. 52 mp. Bosnyák, (Toldi.) 3 Paál (Toldi) 150 m. (egyleti zárt) 1. Stern Pál 1 p. 14<sup>1</sup>/<sub>10</sub> mu. 2. Bleier. 3. Stern Péter. 100 m. főverseny. 1. Hechs (AAK) 44 mp. 2. Schannen (AAK) 3. Örfy dr. (ATK). 100 m. hölgy úszás. 1. Havas Böske s p. 11 és 2 ötöd mp. 2. Némethy Irmuska. 100 m. mell úszás. 1. Balla (AAK) 43 kilenczted mp. 2. Stachó (ATK) 3. Hoch (ATK). 2000 m. bajnokság. Bajnok Janku Traján (Temesvári Kinizsi S.) 24 p három ötöd másodperc. 2. Zvarinyi Szilárd dr. (AAK). 3. Földeák (T. Kinizsi SE). 100 m. vigasz verseny. 1. Szücs. 2. László. 3. Schiller, minthárom (ATK).

— **Titokzatos eltűnés.** *Déváról* jelentik: Az erdélyi rendőrség és csendőrség titokzatos ügyben folytat nyomozást. *Orbán Kiss* Lajos 55 éves jómódu felvázai korcsmáros még e hó 14-én elindult Maroshévízről Dévára. A korcsmárosnál 150 korona papírpénz, aranylánc, aranyóra és több ékszer volt. Marosvásárhelyig sógorával, *Róth Samu* brádi kereskedővel együtt utazott, ez azonban itt kiszállt és azóta *Orbán Kiss* Lajosnak nyoma veszett. A korcsmáros vagy bűnügynek esett áldozatul de az is lehet, hogy ismeretlen helyen barangol, mert szerfelett ideges embernek ismerik.

— **Halott, aki felült a koporsóban.** *Miskolcra* jelentik: Diósgyőrön ma délután temették *Bereczka* Jánosné és amikor koporsóját köteleken le akarták bocsájtani, az lecsuszott a kötelekről és belezuhant a sirba. Az esés következtében a koporsó fedele felpattant és az asszony holtteste üldőhelyzetbe került. A sirások felhúzták a koporsót, de a holttestet nem tudták fekvő helyzetben visszatenni, azonban valahogyan mégis elhelyezték a halottat és el is temették. A gyászoló nép azt beszéli, hogy *Bereczkáné* nem volt halott, mert teste véres volt, mások pedig azt mondják, hogy halála nem volt természetes, mert két fiával rossz viszonyban élt. A hatóság nyomában megindította az exhumálásra vonatkozó eljárást.

— **Öngyilkos főmérnök.** *Budapestről* jelentik: A budai várban, a Verbőczy utca 8. számú házában ma kora reggel öngyilkosság történt. *Szabó* László nyugalmazott államvasuti főmérnök a ház második emeletéről az udvarra vetette magát és most életveszélyes sérülésekkel fekszik a kórházban. Tipikus, régi stílusú, sárgára meszelt ház, amelyben az öngyilkosság történt. A második emeleten lakott évek óta *Szabó* László feleségével és négy gyermekével. Négy év előtt nagy szerencsétlenség érte *Szabót*. Valami betegség következtében elvesztette szemévilágát, de a betegség agyát is megtámadta. *Szabó* azóta úgy élt, mint egy gép. Reggelenként elindult megszokott napi sétájára, délben hazajött, délután a Várkeribe ment, ott eljátszogatott a gyermekekkel. Ma éjjel, azonban háromnegyed öt órakor felesége arra ébredt, hogy *Szabó* nem tért ágyába. Fölkelt, kislített a konyhába. Tompa zuhanást hallott, kirohant és látta, hogy férje véresen, — csak hálóing volt rajta — ott fekszik az udvar gránitkockáin. A zuhanásra a ház többi lakói is felébredtek s a házfelügyelővel együtt hozzáláttak *Szabó* élesztéséhez. Közben megérkezett az orvos, aki konstataulta, hogy *Szabó* kezét-lábát eltörte és hátsó koponyája bezuzódott. Rögtön értesítették a mentőket, akik az öngyilkos főmérnököt az Irgalmasok kórházába szállították. A beteg most a halállal vívódik.

— **Tulzsfolt menedékhelyek Aradon.** Szombatról vasárnapra virradó éjjel az aradi rendőrség razziat tartott a vasuti állomás körüli korcsmákban és beszálló-helyeken. Azt tapasztalták, hogy különösen a kisebb fajta korcsmák ivóiban az éjjelt Aradon töltő munkások, akik a vasut összeköttetése miatt csak reggel utazhatnak tovább, keresik fel ezeket a helyeket és egy közép-nagyságu szobában harminc-negyven embert zsúfolnak be. A földön a szó szoros értelmében egymás hátán feküdve, romlott és elviselhetetlen levegőben töltik az éjszakát ezek a néhány fillért fizető szerencsétlenek, akikre a szállásadók rájuk zárják az ajtót és ablakokat. Ha tűz ütne ki, vagy más szerencsétlenség történnék, kiszámíthatatlan katasztrófa színhelyévé válnék egy ilyen lebuja. A rendőrség megszabja ezeket a beszállóhelyeket és szigorúan ellenőrizteti, hogy csak megfelelő számban adják ki azokat éjjeli szállásokul és emellett megkövetelik, hogy minden óvintézkedés megtörténjen.

— **Aradmegye legújabb kézi térképe** vaszonra huzva 1 korona. *Ingusz I. és fia* könyvkereskedésben Arad. 5151

— **Ötvös munkák ezüstből, platina foglalatú briliáns, gyémánt ékszerek, világhírű gyártmányu órák.** *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerész, Arad Andrassy-tér Minorita palota. Telefon 821.

— **Kerekpárlópás.** Ma délután Horvát Gyula detektív megfordult a Ländler féle faterlepen, ahol azt látta, hogy több ember azon tanakodik, vajon mit csináljon egy ott talált gazdátlan kerekpárral. Gyanus volt neki a dolog és nyomozni kezdett, majd csakhamar megtudta, hogy a gépet egy aradi iparosnak kínálta eladásra egy magát *Reis Péter*nek nevező uriasan öltözött férfi, de mikor a vevő azt mondta, hogy csak a rendőrség előtt hajlandó az árát kifizetni, az eladó megszökött. A kapott nyomon tovább indulva megtudta a detektív azt is, hogy másoknak is kínálta a kerekpárt, azonban azoknak már más nevet mondott az eladó. A személyleírások egyeztek és ezek alapján meg lehetett állapítani, hogy *Knopp János* asztalos akart tudni a gépen. *Knoppot* előállították, de minthogy kerekpárlópás miatt ma nem történt feljelentés a rendőrségen, már hajlandóak voltak elhinni neki, hogy a gép az ő tulajdona és azért akarta eladni, hogy a pénzen Amerikába vándoroljon. *Mig Vidéky Gusztáv* ügyeletes rendőrtiszt foglalkozott *Knoppal*, megjelent *Albert Lajos* asztalos és elmondotta, hogy ma délelőtt, míg ő a kulturpalotában dolgozott, valaki 200 korona értékű kerekpárját nyitott helyről ellopta. Minthogy a tettes hamarabb megvolt, mint a károkozó, az asztalosmester átvette a gépet és *Knoppot* előzetes letartóztatásba helyezték.

— **Köszönetnyilvánítás.** Istenben megdicsőült *Rosenberg Sándor* dr., hitközségünk nagyérdemű volt főrabbiának sirján emelendő emlékműre e héten a következő adományok érkeztek be: *Friedmann Ede*, *Lövinger Miksa* dr. 10—10 koronát, *Berger Adolf*, *Györfi Arno'd* 5—5 koronát, *Schwarzberger Manó* 4 koronát és *Tröster Mór* 3 koronát adományozott. Amidőn ezen kegyeletes adományokért benső köszönetet mondunk, egyben felkérjük hitközségünk azon t. tagjait, akik adományaikkal felejthetetlen főrabbinak emlékére állítandó mauzóleum költségeihez hozzájárulni szándékoznak, hogy az erre a célra szánt adományi összeget 195. számú telefonon jegyzői irodánkkal tudatni sziveskedjenek; amikor is a szolgáló az összeg átvételéért jelentkezni fog. Az elnökség.

— **Tanulmányut.** *Weisz* Hugó jóhírnevű fotóművész, Aradról hosszabb távollét után, külföldön töltött tanulmányutjáról visszatért, műtermének vezetését személyesen ismét átvette. Külföldön látott és beszerezett ujjításait rövid időn belül kollekciókban fogja bemutatni.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 23-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* *Miha* Lovits Sebő fuvarosnak Sebő nevű fia. *Vermes* Trifon munkásnak *Julia* névű leánya. *Boros* József fényezőnek *Piroska* névű leánya. *Balázs* Illés szabónak *Dezső* nevű fia. *Marián* János napszámosnak *Zsuzsanna* nevű leánya. *Meghalt:* *Rozenzweig* Olga 2 napos leány. özv. *Durák* Ignácné 89 éves magánzónó. *Nagy* Ferenc 18 hónapos fiú. *Nikora* Jánosné 28 éves napszámosné. *Bereg* Péter 20 éves kőfaragó. *Tenczer* Jakab 76 éves kőfaragó. *Házasságok kötött:* *Pocz* Henrik törv. jegyző *Rohlicsek* Katalinnal. *Hold* József sütő *Demeter* Zsuzsannával. *Kis Gyula* kalauz *Tóth* Eszterrel, *Farkas* Lőrinc géplakatos *Freund* Máriával, *Til* Ignác kalauz *Krodancsok* Máriával, *Godá* Gusztáv szabó *Szász* Viktoriával.

— **Balla Frigyes** 18 év óta fennálló festőiskoláját *Deák* Ferenc utca 40/a sz. alatti hatalmas, új műtermében szeptember hó 1-én ismét megnyitja, és ott szakzerű oktatást nyújt a rajzolás és festés minden ágában. Előkészít szabadkézi- és mértani rajzot, különösen polgári iskolai tanulókat, magánkülönbözetű és javítóvizsgálatokra. Esti akt-szabadiskola. Jelentkezéseket elfogad naponta délelőtt 10—12, délután 4—6 óra között.

— **Használt tankönyveket** legelőnyösebben vásárol *Ingusznál* csak a *Weitzer*-utcában. 5151

— **Dobozgyártó és könyvkötészeti műhely áthelyezés.** Igen tisztelt megrendelőim és a n. é. közönséget értesitem, hogy modernül berendezett dobozgyártó és könyvkötészeti műhelyemet *Deák* Ferenc-utca 38. szám alá helyeztem át. Tisztelettel *Sárosi István*.

— **Friss olajfestékek,** ecsetek és felfeszített festővásznak *Kerpelnél* kaphatók.

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért,** 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzésre *Kerpel* Izsó kölcsönzőintézetében, Aradon.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

## TARKASÁGOK.

(Az előlegezett névnap.) Egy bohém aradi ügyvéd mesélte ezt a kis történetet a kávéházban:

— Tegnap reggel iszonyu dörömbölésre ébredtem fel. Ijedten nyitottam fel az ajtót: a házmester áll előttem:

— Nagyságos ur — mondja — gratulálni jöttem a névnapjához!

A figyelem szerfölött meghatott. Örömben azt sem tudtam, hogy mit tegyek, de végül azt láttam a legokosabbnak, hogy a derék házmesternek egy forintot adjak. Már át is csuszattam a forintot a kezébe, már meg is köszönte, amikor eszembe jutott, hogy hohó, hisz nekem csak szeptemberben lesz a névnapom! Ezt az aggályomat közöltem a házmesterrel is:

— Hallja, most jut eszembe, nekem csak szeptember 18-án lesz a névnapom!

— Nem tesz az semmit, nagyságos ur — felelte a házmester nyugodtan — majd akkor — megint eljövök.

(A halottak az ezredgyakorlaton.) Ezredgyakorlat van és egy századot kivezényelnek — ágyuvédnek. Az ágyuvédnek nyugodtan le is heverészik s miután vagy két óra hosszat fekszenek a napon, a Besprechung megállapítja, hogy szörnyű dolog történt. A század olyan erős tűzben volt, hogy érzékeny veszteség érte. Sőt a tábornok ur szerint nem is érzékeny veszteség érte a századot, hanem az egész század mint egy szállig odaveszett. Agyonlódózták őket, mert hát a lövöldözés igen nagy volt. A szomorú hírt közölték azokkal, akiket a legközelebb érintett, az ágyuvédül kirendelt Mannschafttal. A fiúk érthető örömmel fogadják a hírt. Most már miután őket agyonlódózták, semmi közük a továbbiakhoz, pihenhetnek. Efeletti örömlüknek nagy kiabálásban adtak kifejezést. A kiabálás megütötte az ezredes fülét is és bosszankodva szólt oda az adjutánsának:

— Kérem, lovagoljon oda a dombra és mondja meg a halottaknak, hogy ne lármázzanak olyan nagyon, mert lecsukatom a gazembereket.

(Jeremiás helye.) Egy közeli faluban történt. Vasárnap a templomban volt minden épkézláb ember. A tiszteletes ur gyönyörű beszédet mondott. Gyönyörűet, csak hogy egy kicsit hosszúat.

— És most kedves hűveim — mondotta a tiszteletes — áttérünk a profétákra. Proféták kétfélék vannak, nagy proféták és kis proféták. Beszéljünk tehát először a nagy profétákról!

A tiszteletes urnak csak annyiban nem volt igaza, hogy többesszámot használt. Mert beszélni ugyan csak ő beszélt egyedül, de ő aztán más tíz helyett. Végre két óra múlva el voltak intözve a nagy proféták.

— És most, hogy a nagy profétákról már beszéltünk, térjünk át a kis profétákra...

Az áttérés szintén egy órát vett igénybe.

— Mivel, kedvelt hűveim, ilyformán végeztünk már a nagy és kis profétákkal, — mondotta a lelkész — most áttérünk Jeremiásra! Kérdezem, kedvelt hűveim, milyen helyet adjunk Jeremiásnak?

Ebben a pillanatban hátulról egy hang halatszott:

— Jeremiás nyugodtan leülhet az én helyemre, mert én ugyanis hazamegyek már!

# NEUMANN M.

uri szabó

sz. kir. udvari és kamaraí szállító



férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

5111

Elismert legjobb minőségű áruk.  
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

## VITA FORRÁS

Biztos gyógyszer gyomor- és cukorbetegnek  
köszvény hólyag- és vesebetegnek.

Pélpohár VITA forrás a gyomorgéget azonnal megszünteti

A vállalat tulajdonosa: 8271

CONSUM kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI. Terep-térlet 4. Telefon 10

Főraktár: Kardos Miklós ásványvízkerekedőnél Arad.

Kapható: Éles Ármán, Nagy Farkas Dalmel Lajos, Dörr,  
Fejér Gyula stb. óceknél.

## SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Naptárhirdetők szíves figyelmébe! Az Aradi Közlöny kihazóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is, nagyszabású, díszesen illusztrált naptárt ad ki. Minthogy a naptár már nyomás alatt van, arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak jó elhelyezése érdekében — idejekorán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Adómentes motorbenzin ára. Az aradi kereskedelmi és iparkamara tudatja az érdekeltekkel, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a benzin-motorral dolgozó kisiparosok részére szükséges adómentes motorbenzin mersékelt eladási árát folyó évi augusztus hó 15-től kezdődőleg, az érdekelte közlajfinomító gyárakkal történt megállapodás alapján 3 hónapra, illetőleg további intézkedésig métermázsánkat 23 (huszonhárom) koronában állapította meg.

### Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távtrati tudósítás.

Budapest, augusztus 26.

#### Készáru.

Kínálat, vételkötő megfelelő, 25 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

#### Határidő.

	Déli zárlat	3 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11.50	11.54
Buza 1913. áprilisi	11.92	11.94
Ross 191 októberi	9.86	9.74
Tengeri 1912 aug.	9.80	9.86
Tengeri 1913. májusi	7.64	7.66
Zab 1912. októberi	10.18	10.26

Az árak 50 kilónként számítva.

### Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— A. gusztus 26. —

Magyar aranyjárdék 4 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	107.50
Magyar koronajárdék 4 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	87.10
Magyar koronajárdék 3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	76.75
Magy. földteherm. kötvény 4 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	87.—
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	89.50

Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	213.—
Fizaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	143.—
Osztrák járadék papírban	87.20
Osztrák járadék ezüstben	90.20
Osztrák járadék aranyban	112.75
Osztrák koronajárdék 4 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	87.10
1880. évi osztrák államsorsjegy	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény	20.75
Magyar hitelbank-részvény	850.75
Osztrák hitelintézeti részvény	645.50
Osztr.-magy.-államvasúti részvény	711.—
30 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi márka	117.75
Londoni vista	241.—
Páris vista	95.32 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
10 márkás arany	23.56

### A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távtrati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. augusztus 26.

#### Buza (szokvány-minőség):

15 kilogrammos	10.95	10.40
7	10.45	10.50
78	10.50	10.00
79	10.60	10.05

#### Buza (Temesvári keresk. áru):

15 kilogrammos	10.80	10.35
Ross	8.90	9.—
Arpa	9.90	9.10
Zab	9.30	9.40
Tengeri	9.40	9.50

### Kőbányai sertésplac.

— Augusztus 26 —

Augusztus 23. Magyar elsőrendű: Fiala nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—168 fillér. Fiala közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 164—166 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 172—176 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi augusztus hó 21. napján volt készlet 86718 drb. — 1912. augusztus hó 22-én (elhajtatott) 228 drb. — 1912. augusztus 22-én elszállított 660 drb. — 1912. augusztus 23. napján maradt készletben 86281 drb.

A hízott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

## URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden, 1912. augusztus 27-én

1. Brinken hadnagy és a felkelők. Dráma. — 2. A kihalászott menyasszony. Kacagató. — 3. Gaumont ujság 26. — 4. Willi mint matróz. Humoros. — 5. A szerelem remetéje. Dráma.

Előadások délután 6 órától kezdve esti 1/2, 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

## APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma kedden, 1912. augusztus 27-én:

1. Tivoli szépségei. Természetutáni felvétel. — 2. A nővér becsüle-ért. Dráma. — 3. A ház mesterek királya. Kacagató. — 4. A rabló lovag. Dráma 3 felvonásban.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Másort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

## NYILTTÉR.\*

## Új zeneiskola Aradon!

Tisztelettel értesítjük Arad és vidéke nagyjérdemű közönségét, hogy szeptember 1-jével Aradon, Andrassy-ut 8. szám alatt (II. em., a Minorita templommal szemben) a modern zenei kultúra legmagasabb színvonalán álló, zeneakadémiai módszer szerint működő

## 5 főhangszeres zeneiskolát

nyitunk.

Hangszerek: hegedű, zongora, cimbalom, cello és ének.

Tandij: (3 és ill. 4 növendékkel 1 órában). 2 főhangszerrel és 9 melléktanszakkal együtt 8, ill. 12 korona.

Előjegyezhető Szalay Aranka tanárnőnél (Rákóczi u. 23.) Ugyanott részletes körlevél kapható.

A beiratkozásokat és felvételi vizsgákat augusztus 27-től szeptember 10-ig tartjuk.

Támaszkodva magas képzettségünkre és hosszú, eredményes gyakorlatunkra, bizalommal kérjük az aradi n. é. közönség támogatását, kiváló tisztelettel:

**Szalay Aranka, Zay Margit,**  
a zongora-ének okl. tanárnője. okl. zongora-tanár.

**Dr. Mezey Zsigmond,**  
okl. hegedűtanár, a cello-, viola- és melléktanszakkal tanára.

Nyári színes cipők és angol tenniss

## CZIPŐK

Engelhardt Chassalla SZANDALLOK

már megérkeztek!!

Valamint a világhírű



## SALAMANDER-CIPŐK

Hígysegárban.

1801

K 16.50 és K 20.50 árban.

Kizárólag

## WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad—Temesvár kaphatók.

Képes árjegyzék díjtalanul.



felvétele alkalmával a város intézetünket ajánlatlathoz felhívni és egyenlő feltételek mellett a kölcsönüzletet velünk megkötni tartozik. Amennyiben a város ezt a kötelezettséget nem tartaná be, úgy a felveendő törlesztés kölcsön névértéke után számított egy negyed százalék kártalanítási díjat tartozik nekünk fizetni.

A jelen kölcsönművelet lebonyolításával járó illetékek a várost terhelik.

A jelen ajánlatunk azon esetekben kötelez bennünket, ha a városi törvényhatósági bizottság ajánlatunkat legkésőbb a jövő hó 28-án megtartandó közgyűlésen elfogadja és ha a közgyűlési határozatot a magy. kir. belügyminiszter ur legkésőbb a mai naptól számított 30 napon belül jóváhagyja és ezen időn belül európai nagyhatalmak között újabb háború nem támad, vagy a 4<sup>o</sup>/<sub>o</sub> os Magyar korona járadék árfolyama a budapesti tőzsdén 85<sup>o</sup>/<sub>o</sub> alá nem csökken.

Bizton hisszük, hogy a fenti ajánlatunk, amely a jelenlegi súlyos pénzügyi viszonyok között a városra nézve igen előnyös, minden tekintetben ki fogja elégíteni a városnak igényeit és maradunk a város szolgálatára készen.

Ami a bank ama kikötését illeti, hogy az esetben, ha 30 napon belül az európai nagyhatalmak között háború ütne ki, a kölcsönt nem folyósítja, *tulóvatossági rendelkezés.*

— Két hónap óta minden nagyobb pénzintézet felveszi ezt a passzust feltételei közé — mondotta *Ottenberg* Tivadar, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatója, akihez ez iránt az *Aradi Közlöny* tudósítója kérdést intézett. Ennek a feltételnek az a jelentősége, hogy *vismajor* esetén a pénzt nem fizeti ki a bank, de a jelen pillanatra nem akar semmiféle utalás lenni. Az tény, hogy a mai pénzügyi viszonyok nagy részben a külpolitikai bonyodalmak következtében is keletkeztek, tehát a tulóvatosság nem árt. Ugyanilyen kikötés volt a bank debreceni ajánlatában is és minden nagyobb üzletnél bevételi ezt minden óvatos intézet.

## VÁROS ÉS MEGYE.

### Ezer koronás ártöbblet két hét alatt.

— *Újabb tulkiadás a kulturpalotánál.* —

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Arad, augusztus 26.

Valahányszor a kulturpalotánál valami történik, az mindannyiszor sokkal többbe kerül, mint a mennyire azt a szakértők előre kicirkelezzék. Érthetetlen, hogy miért történik ez így, de tény, hogy ez az alapköltségétől óta számtalanszor megismétlődött. Akinek csak egy szónyi beleszólása volt és van a palota létesítésébe, építésébe, az bosszankodva és többször felháborodva konstataulta azt a megfoghatatlan ördögös költséget, tervezést és vállalatba adást, amelyek a tetemes többlet kiadásokat, a horribilis tulköltekezést eredményezték. A pincétől a padlásig nincs olyan szeg az épület kolosszusában, amit ne fizetett volna meg drágábban a város, mintahogy az első költségvetésbe beállították.

Most itt van a viszontagságos *butor pályázat*. Négy hete már tartottak versenytárgyalást, de akkor nem lehetett vállalatba adni a munkát, mert a székek és fotelok körül keletkezett nézeteltérés. Az iparosok nem tudták, mit akar a város, milyen székeket óhajt, mert a pályázati felhíváshoz mellékelt rajz Thonet-széket ábrázolt, már pedig azzal pályázni nem lehet és arra pályázatot kiírni *nem is lett volna szabad*. Két héttel ezelőtt a székeket külön választották, ezek összegét természetesen a kiírás végösszegéből kihalasztották, a mai napon lejárt határidővel pedig a többi butorzatra árlejtést írtak ki, abban a reményben, hogy most már valamennyi aradi asztalos töri magát a kulturpalota berendezési munkálataiért.

A gazdasági szék ma tartott ülésén a kulturpalota butor berendezésére kiírt árlejtésen beérkezett ajánlatokat fel kellett volna bontani. Megdöbbenve konstataáltak azonban, hogy csak mindössze az Aradi Butoriparosok Szövetkezete tett

ajánlatot. Így végződött a másodszor kiírt árlejtés és a fiasco természetes következménye volt az első alkalommal a pályázat körül követett eljárásnak. Első alkalommal a feltételek úgy voltak megállapítva, hogy azt minden pályázó félremagyarázhatta, vagy félreérthette. Most nem értették félre. Sőt, ennek most az az eredménye, hogy a város ezer koronával drágábban kénytelen megfizetni a berendezést. Míg a múlt alkalommal 3800—3900 koronába került volna a munka, most az egyedül pályázó Szövetkezet 4965 koronát kér. Minthogy az ajánlata a feltételeknek megfelel, a tanács kénytelen lesz a kivitellel őt megbízni.

Igy készül a kulturpalota.

**Városi munkák.** A gazdasági szék ma tartott ülésén a városi rendőrök és szolgák téli, valamint nyári ruházatának megvarrásával *Schäffer* Henrik, a Szegényházba szükséges ruhaneműek szállításával *Herzfeld* Gyula aradi szabókat bízta meg.

## Az elkeseredett jegyzők.

— **Országos gyűlés Kolozsvárott.** —

*Saját tudósítónk telefonjelentése.*

Kolozsvár, augusztus 26.

Az országos jegyző egyesület közgyűlése augusztus 28-án nyílik meg Kolozsvárott. A gyűlésre tegnap Kolozsvárra érkezett az elnökség és a tisztkar. A pályaudvaron a kolozsmegyei jegyzők nevében küldöttség fogadta és üdvözölte a tisztkart. *Tokay* Ferenc a kolozsmegyei jegyző egyesület alelnöke mondott üdvözlő beszédet, a melyre *Uszky* elnök felelt.

*Dózsa* Endre kolozsmegyei alispán és a kolozsmegyei jegyzőegyesület elnöke szabad-ságát félbeszakítva visszaérkezett Kolozsvárra. *Nagy* igazgalmmal várják a kongresszus fölerátának ügyét.

A megyei jegyzőkar több számottevő tagjai nagy elkeseredéssel szól arról, hogy jegyzőket anyagilag nem honorálják, kellő munkaerőt nem adnak melléjük, egész sereg gazdájuk van s rendelkeznek velük minden oldalon.

Az elnökségnek a közgyűlés elé terjesztett jelentése így végződik: Arra kérünk benneteket, hogy ha nehéz is helyzetünk, ha egyesületünk irányítúje a nehéz időben idegesen is vibrálna előttünk, arról az utról, amelyre ezelőtt 32 évvel ráléptünk, ne térjünk le egy tapodtat sem. Tanácskozásainkat kísérje *bölcs mérséklet*, hogy így egyrészt azok előtt, akiknek tekintete követi működésünket, kivijjuk azt az elismerést, amely kongresszusunk lefolyását kísérte. Másrészt az ultima ráció fegyverét csak akkor s oly körülmények közt vonjuk ki hüvelyéből, amikor annak az igazi, tovább el nem tolató ideje elérkezik. De akkor aztán becsületlenül ne is rejtjük azt vissza csak becsületes diadal vagy béke árán. Adja Isten, hogy kormányferfiaink megértsenek bennünket és a küzdelem szüksége soha sem álljon be, hanem az a több évtizedes viszony, amelyen egyszer — adja Isten! — hogy mielőbb — föl fog épülni a magyar modern községi közigazgatás vára; erősödjen és legyen a kormány és a jegyzői kar igaz nagy erőssége.

A közgyűlésre mintegy két-háromszáz jegyző megjelenését várják. A tanácskozást a megyeház dísztermében tartják meg.

## VIDÉK.

**Sorozás Aradmegyében.** A borosjenői járás hadkötelesei sorozását augusztus hó 23-án kezdték meg. Az első napon Borosjenő község 128 I.-III. korosztályu hadköteleseiből 34, Apatelek 28 hadköteleseiből 8, Marót és Csigérgyarmat 47 hadköteleseiből 7, maradt be. Tegnap Apáti 50 hadköteleseiből 7, Csermő 77 hadköteleseiből 16, Barakony 29 hadköteleseiből 6, Somoskeszi 63 hadköteleseiből 22, Csigérszöllős 45 hadköteleseiből 10 maradt be. Holnap kerül sor alá a bokszegi körjegyzőség, esetleg a berzai is, továbbá Sikula és Garba községek.

## Tizenkét magyar huszár halála.

(Szerencsétlenség a galíciai hadgyakorlaton.)

*Saját tudósítónk telefonjelentése.*

Bécs, augusztus 26.

Galiciából tizenkét magyar huszár gyászos haláláról érkezik hír, amelyet egyelőre nincs módunkban ellenőrizni. A hadgyakorlaton a huszárok belefutottak a San-folyóba. A katasztrófa állítólag már a múlt héten, csütörtökön történt, de az áldozatok neveit még ma sem tudják, mert a hadvezetőség erősen titkolózik.

A tizedik (przemysli) hadtest most végzi zárógyakorlatát Galiciában. A múlt hét csütörtökéről péntekre virradó éjjel a galíciai Jaroslau és Przeworszk kerületek határában levő Gorzyce községben az a föladat jutott az ez év tavaszán *Szombathelyről* a galíciai Lancutba áthelyezett 11. számú, I. Ferdinánd bolgár fejedelem nevét viselő cs. és kir. huszárezrednek, hogy támadja a San-folyón túl táborozó ellenséget. Egy tizenkét főnyi huszárjárőr egy hadnagy vezetésével elindult, hogy a kapott parancs értelmében előrenyomulva átkeljen a San-folyón. A huszárok a gyakorlatán jelen volt a Bécsből a manőverterepre érkezett *Brudermann* Rudolf lovag, lovassági tábornok, lovassági főfelügyelő is.

A huszárpatruil késő éjszaka nekiindult a reábizott föladat megoldására. Éjfél elmúlt már, amikor a kis csapat a San-folyóhoz érkezett. A vezénylő hadnagy parancsot adott a vizen való átkelésre. Hogy ezután mi történt, azt még meg lehetős sűrű homály fedi. A kis Gorzyce község számos lakója még ébren volt ebben az időtámban, mert az átvonuló katonaság okozta zaj fölkeltette érdeklődésüket. Ebben az időben azonban a folyó parton senki sem volt a polgárság közül. Csak a vízből [kihallatszó rémes segélykiáltások] hívták föl a késő éjszakában a figyelmet a katasztrófára. A folyó-partra siető emberek még csak annyit láthattak, hogy itt-ott fölbukkant egy huszárcsákó, majd egy-egy huszárló feje, azután minden elesenedett.

A szakaszt vezető hadnagy ugyanis parancsot adott a legénységnek, hogy *teljes felszereléssel vágjon neki a folyónak és usztasson át a vizen*. E helyütt azonban a San hirtelen elmélyül és meglehetősen mocsaras. A huszároknak nekivágtak a víznek, egy darabig láboltak, majd a hirtelen támadó mélységben elvesztették lábuk alul a talajt. Tizenhárom ló merült el iszonytató gyorsasággal az örvényben, a melynek sodra tovaragadta a lovasokat és a lovakat. Az elősiető polgárok és a katonaság már későn jött a segítséggel. A huszárok ugyanis teljes felszereléssel indultak az utra. A karabély, kard, köpeny, nyereg, nagy sullyal huzta alá a mélységbe az elmerülő lovas és a lovat, a mi által a mentés teljesen lehetetlenné vált. Egyedül a vezénylő hadnagy volt az, a kit ájultan bár, de még életben lehetett kihuzni a vízből. A többi csupa *poszonyi, vasmegeyi magyar legény*, ott lelte gyászos halálát a mocsaras, rohanó árban. A hadnagyot kimentették és a katonarvosoknak sikerült őt életre téríteni. A katasztrófának tehát ő az egyetlen megmenekültje.

A tizenkét huszár holttestét vasárnap délutánig még nem sikerült megtalálni. A holttesteket péntek óta keresik végig a San folyón, de eredménytelenül. Egy másik hír szerint a huszárok a nevezett helyen a katonai rögtönzött hidon akartak átlóvalogni, de oly gyorsan és egyszerűen oly sokan vágattak át a hidon, hogy az a súlyos teher alatt összeroppant és a tizenkét huszár a hadnaggal a vízbe bukkott.

A hadügyminisztérium sajtóirodája még mit sem tud a szerencsétlenségről és kijelenti, hogy

fölvilágosítással nem szolgálhat. Ha a katasztrófa valóban megtörtént, akkor hiába a hadvezetőség titkolózása, mert egy-két nap alatt amugy is teljes viláosság derül e szomorú esetre.

## HIREK.

### Vilmos császár beteg.

— *Elmaradt utazások.* —  
Távirati tudósítás.

Berlin, augusztus 26.

Az az ártatlan félhivatalos kis hír, amely szombaton azt jelentette, hogy Vilmos császár komolyan meghült, mára már egészen kilépett a jelentéktelenségekből. A betegség komolyabb, semmint el akarták hitetni s mihelyt a császár egészségéről valami kedvezőtlen kommunikét adnak ki, különben is mindig izgatott és pesszimiztikus a közvélemény. A Wolf-ügynökség óvatos közleménye is már így számol be a bajról: *Vilmos császár* Wilhelmsöhében meghülés folytán megbetegedett. Betegsége könnyebb természetű, de *rendkívül fájdalmas, izom-rheumatizmussal* kapcsolatos. A császár ezért orvosai tanácsára *lemondott merseburgi és drezdai utazásáról.*

Az uralkodó veszedelmes meghülése a reimszi csapatszemlére vezethető vissza. Szombaton este ágyba fektették be és egész vasárnap fekdte, ma sem kelt fel s láz és nátha gyötri. A holnapi ünnepeken a trónörökös fogja helyettesíteni.

*Kasselből* jelentik: A császár állapota nem javul. *Nagyon bágyadtnak érzi magát* s betegsége következtében valószínűleg svájci utazása is elmarad. A császárnét férje betegsége nagyon megviselte és bármennyire is kéri az orvosok, nem akar a betegszobából távozni.

*Berlinből* jelentik: Vilmos német császár, aki hülése miatt betegen fekszik kastélyában, a mai napon már jobban érezte magát. *Állapota javulóban van,* láza csökkent és a hülési tünetek enyhültek.

— *Berchtold gróf Romániában.* *Bukarestből* jelentik: *Majoreszku* miniszterelnök *Berchtold* gróf osztrák és magyar közös külügyminiszter és neje tiszteletére villásreggelit adott. *Berchtold* gróf tiszteletére Kantakuzene szenátusi elnök teát adott. *Berchtold* gróf a nejével este Szinaján át visszautazott.

— *A pápa és Samassa biboros halála.* *Egerből* jelentik: *Samassa* József bibornok elhunyt alkalmából *X. Pius* pápa *Merry de Val* államtitkára utján a következő táviratot küldötte *Semrecsányi* Lajos érseknek: „Öszentsége felette nagy fájdalommal gyászolja *Samassa* biboros elhunytát, akinek elszálló lelkét esdeklő könyörgéseiben ajánlotta a Mindenható irgalmába. Egyházmegyéje papságának és híveinek enyhítő vigasztalásul szeretettel küldi áldását az Urban.

— *A honvéddandár Aradon.* Két napig tartózkodott Aradon a lugosi honvéddandár, mely szombaton érkezett Aradra. A két nap alatt valószínűleg katonaváros volt Arad. A nagyszámu honvédegenységen, tisztéken kívül ugyanis Aradon volt több század huszár, vadászászlóalj, a korneuburgi posta és táviráda ezred néhány tisztje, a temesvári tüzérezred egy osztálya. Tegnap hajnalban a katonaság nagy része, a honvéddandár és a huszárászlóaljak elvonultak, hogy Aradmegyében folytassák gyakorlataikat.

— *Osztrák orvosi diplomák Magyarországon.* *Budapestről* jelentik: A belügyminiszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságához, amelyben tudatja, hogy 1913. január elsejétől kezdve azok az orvosok, akik valamely ausztriai egyetemen nyerték oklevelüket, orvosi működést hazánk területén csak abban az esetben folytathatnak, ha oklevelüket nosztrifikáltatják.

— *Akció a nők választójogáért.* *Budapestről* jelentik: *Szemere* Miklós, aki a nők választójogának ügyében már nagy akciót fejtett ki, tegnap a Nemzeti Kaszinó földszinti termében vendégül látta a magyar nőegyesület szövetségének vezetőit: *Rosenberg* Augusztát, *Bédi Schwimmer* Rózát, *Dirner* Gusztávnét és *Dirner* Gusztáv egyetemi tanárt a férfi liga elnökét, *Lersch* Vilmos miniszteri tanácsost, *Csury* Jenőt, *Bródy* Sándort és *Szemere* Györgyöt. Az ebéd után barátságos eszmecsere fejlődött ki, amelyen azzal a kérdéssel foglalkoztak, mi volna a teendő olyan akció érdekében, amely a nők választójogának törvénybe iktatását tűzi célul és tekintve a kérdés aktuális voltát mik volnának a legsürgősebb tennivalók. Elsőnek *Dirner* Gusztáv egyetemi tanár szólalt fel és jelezte, hogy minő akciót fejtettek ki már eddig is a különböző egyesületek is, a nők politikai jogainak szolgálatában. A tájékoztató felszólalás után *Szemere* Miklós beszélt és készséggel helyezte kilátásba közreműködését. Több felszólalás után az eszmecsere eredményeként kimondották, hogy kívánatosnak tartják a választói reformnak parlamenti tárgyalása előtt egy nagyobb fővárosi meeting összehívását, amelyen impozáns számban jönnének össze a nők választói jogának kérdésében való tanácskozássra és állásfoglalásra. Ezen a gyűlésen a vidéki tagok is részt vennének. Azt is elhatározták, hogy az összes parlamenti pártokat küldöttségileg és írásban felszólítják, hogy záros határidőn belül vigyék pártértekezlet elé a kérdést. Az akció érdekében a sajtó közreműködését és támogatását is kéri fogják.

— *Gyilkosság vasúti mozdonyal.* *Szabadkáról* jelentik: Bácsalmás állomáson a bajai vonat elgázolta *Horváth* Mihály fütöt, aki nemsokára meghalt. A fütő rég óta ellenséges viszonyban élt *Csollák* Sándor mozdonyvezetővel és ezért *Horváth* ki is jelentette, hogy nem utazik többet együtt a mozdonyvezetővel, mert fél, hogy valami baja történik, a vasúti tisztviselő azonban kényszerítette, hogy *Csollákkal* együtt utazzon. Bácsalmáson a mozdonyvezető utasította *Horváthot*, hogy menjen a mozdony alá és igazítson ott valamit. Amikor a fütő a mozdony alatt volt, *Csollák* megindította a vonatot, amely *Horváth* Mihály fütőnek a karját és lábát lemetszette. *Horváth* meghalt. *Csollákot* letartóztatták.

— *A bihari függetlenségi gyűlések.* *Nagyváradról* jelentik: A biharmegyei függetlenségi pártban nagy elkeseredést szült az az intézkedés, hogy a biharmegyei járásokban az ellenzéki népgyűlések megtartását nem engedélyezik. Legutóbb *Papszád* József földbirtokos, az ottani függetlenségi párt vezető tagja megjelent *Fényes* Zoltánnal a biharmegyei függetlenségi párt elnökével a központi főszolgabíró előtt és bejelentette, hogy a bihari kerület függetlenségi pártja szeptember elején a kerületben népgyűlést akar tartani, hogy a kerület országgyűlési képviselőjének *Váradi* Zsigmondnak a ténykedését és a kormány rendszert bírálja. *Nagy* Márton főszolgabíró a bejelentést nem vette tudomásul és a népgyűlés összehívását betiltotta. Határozatát azzal indokolta meg, hogy a kormány rendszer bírálatánál a szónok kitérhet a legutóbb hozott törvények bírálatára, ami izgatást foglal magában. A másik indok az volt, hogy ellenkező véleményű emberek is részt vehetnének a népgyűlésen, akik esetleg megzavarnák a rendet.

— *Kémkedő orosz leány.* *Pólából* jelentik: *Brioni* grande közelében tegnap letartóztatták egy orosz tábornok leányát. Tetténérték, amikor egy vitorláscsónakon állva, az erőd művekről fényképfelvételeket készített.

— *Értesítés.* Az Aradi Villamossági Részvénytársaság ez uton értesíti a m. t. fogyasztókörzést, hogy a kábelhálózat mentén e hó 27-én kedden déli 12 órától 1 óráig az áramszolgáltatás kábelkapcsolása miatt szünetelni fog.

— *A szigorú makói rendőrkapitány.* *Makó*ról jelentik: Szombaton este a makói Fő-téren a rendőrlaktanya közelében sétált *Rákosi* Gyula rendőrkapitány *Bóna* Pál alkaptány, *Kardos* László pénzügyi fogalmazó, egy ügyvéd és egy takarékpénztári igazgató kíséretében. Szembe jött velük *Rebenyák* István pénzügyi szemlész és *Somogyi* Imre pénzügyi fővigyázó. Kart karba öltve sétáltak, jókedvűen beszélgettek, de botrányt nem okoztak. A rendőrkapitány, akit tulságos szigoramiatt Makón nem nagyon szeretnek, rájuk kiáltott és mert azok nem elég udvariasan feleltek vissza, beszaladt a rendőrség kapuján, rendőröket hívott elő és azoknak megparancsolta, hogy *Somogyit* és *Rebenyákot* vigyék a rendőrségre. A rendőrkapitány társaságában levő *Kardos* László dr. igazolni akarta őket, de a rendőrök ezzel mit sem törődve, bekisérték a két embert a rendőrszobába, ott *Somogyit* leütéssel fenyegették, *Rebenyákot* pedig összeverték. Egy polgári ruhába öltözött rendőrtiszt revolvért is fogott rá, *Somogyitól* pedig a kardját is elakarták venni. Majd mikor a rendőrségen az inspekción káplár aláírással bizonyította, hogy *Somogyi* és *Rebenyák* szinjózan volt és semmi zavart nem akart csinálni, kibocsátották őket. Mind a ketten jelentést tettek a pénzügyigazgatóságnál és feljelentették az esetet az ügyészségen is.

— *Templomi ülések bérbeadása.* Az aradi zsidó hitközség ez uton hozza köztudomásra, hogy a hitközség tulajdonát képező templomi ülések (zsinagóga, ipartestület- és a fiúiskola disztermében berendezett pótimaházak) szeptember hó 2. napjától kezdődőleg adatnak bérbe a zsidó templomi épület II. emeletén levő jegyzői irodában. Az előző évi bérlők bérlési előjoga bezárólag szeptember hó 5 napjáig tartatik fenn. A magántulajdonát képező templomi ülések bérbeadását is kizárólag a hitközség jogosított közvetíteni. Felkérjük azokat a templomülés tulajdonosokat, akik templomi üléseiket bérbe akarják adni, hogy abbeli szándékukat e hó végéig a jegyzői irodával közölni sziveskedjenek. A bérbeadásnál a hitközség tulajdonát képező templomi ülésekre érvényben levő díjszabályzat irányadó és a bérbeadás közvetítése díjtalan. A bérléért befolyó összeget pénztárunk minden levonás nélkül azonnal kifizeti. Az előjáróság.

— *Letartóztatás az aradi rendőrség megkeresésére.* Néhány nappal ezelőtt az aradi rendőrséghez az a megkeresés érkezett a szatmári csendőrségtől, hogy tartóztassa le *Illé* Antal biztosítási ügynököt, aki váltóhamisítás elkövetése után Szatmárról Aradra szökött. A rendőrség kereste is *Illit* és meggyőződést szerzett arról, hogy ez Aradon megfordult, azonban, minthogy neszt vette annak, hogy keresik, innen is odébb állott. A körözés eljutott a Temes-keresztesi csendőrséghez is és ez ma azt sürgönyözte Aradra, hogy ott a személyleírásnak megfelelő fiatalembert *letartóztattak* és Aradra viszik. Este érkezett meg *Illé*, aki elmondotta, hogy teljesen ártatlanul keveredett ebbe a kellemetlen helyzetbe, mert egyáltalán nem követett el büntetendő cselekményt, a váltóhamisításban része nincs és több szerencsétlen körülmény közrejátszása következtében hárult reá a gyanu, amely azonban alaptalan. Szerencsétlenségére Szatmárott a kérdéses időben állás nélkül volt és onnan időközben Aradra jött, hogy állást keressen és a Leánykiházásító szövetkezet aradi ügynökénél jelentkezett, aki hajlandó is lett volna őt akceptálni. Minthogy azonban megtudta, hogy keresik, elment Temes-keresztesre, mert ott lakik a családja. Az aradi rendőrség erről a valómásról táviratilag értesítette Szatmárt azzal a kérdéssel, vajon *Illit* oda kísértesse-e.

— *Orvosi körökből.* *Grossmann* *Emil* dr. lakását Széchenyi-utca 10. szám alá (Uj Szántay-féle ház, földszint) helyezte át és ezentúl 3 órától 1/2 5-ig rendel.

**APRÓ HIRDETÉSEK**  
folytatása.

**OKTATÁS.**

**Zongora tanítást**

ad kezdőknek, haladóknak lakásán és házon kívül is. Varjassy József-u. 32. 5392

**Zongorát és zeneelméletet**

tanít, akadémiai tanterv szerint legjobb sikerrel elsőrangú tanerő. Beiratkozás délelőtt, Battyhány-utca 17., délután Demeter-utca 111/a. sz. 6589

**Könyvelés, levelezés, gép- és gyorsírásati**

délutáni és esteli tanfolyamok szeptember elején kezdődnek, kiváló gyakorlati szakerők vezetése mellett. Együttes és külön tárgyú kurzusok. Kezdőknek és haladóknak. Mérsékelt tandíj. Ingyenes állás közvetítés. Beiratkozni lehet szeptember 1-ig minden csütörtökön és vasárnapon d. e. 9-11 és délután 4-6-ig. Szeptember 1-től mindennap. Ziffer S., írógép-vállalat József főherceg-ut 7., I. em. 5207

**KIADÓ LAKÁS.**

**2 és 3 szobás lakások**

központi melegvízfűtés, állandó melegvízellátás, villany és légszuszítók, légszuszítók, légcsapó, angol edényöblítő asztalok Orczy-utca 8. alatt november 1-re kiadók. 5398

**Egy szép kétszobás**

utcai lakás, november 1-ére és egy üzlethelyiség, október 1-re kiadó. Bővebbet Csernovits Péter-utca 27. az üzletben. 5518

**Egy modern 5 szobás**

magánház, közel a Szabadság-térhez, kiadó. Bővebb értesítést Abbázia kávéházban. 5198

**2 szobás utcai lakás**

kiadó Aranykéz-utca 20. szám.

**Gyermektelen**

hivatalnok családnál, egy különbejárati csinos szoba havi 20 koronáért, kiszolgálással, azonnalra is kiadó. Aulich Lajos-utca 7/e. alatt.

**Fényes parket**

nyerhető Vojtek és Welsz hírneves parket-viasz használatával. U-5251

**INGATLAN.**

**Eladó ház**

közel a vasúthoz, 5 lakás alatta, végig pince bornak, raktárnak vagy műhelynek alkalmas olcsón eladó. Bővebbet Dohány-utca 5/a. 5475

**Felvételek**

iskolási teljes ellátásra jutányos árak mellett. Bővebbet özv. Csomány Józsefné Boros Beni-tér 17. sz. 5465

**Eladó ház**

660 □-ös szőlős kerttel. Esetleg a fele is eladó. Mihály-utca 9. szám. 5515

**Eladó egy jókarban levő, négy lóerős gáz-motor.**

Cím a kiadóhivatalban.

**Bér-autók**  
Taxameteres 19475-1912.  
Telefonszám 816

2881  
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.  
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

**Zálogház-**

ból arany, ezüst és ékszerek  
Farkas Streicher J. cégnél  
Arad, Tökölly-tér 1. sz. 5321

**Villanyvilágítást**

csengő és motorberendezéseket, csillárokkal együtt olcsón szerel és szállít

1681  
**Kalmár**  
Salacz-utca.

20255., 20256., 20257., 20258.,  
20259. és 20260-1912.

**Hirdetmény.**

Arad szab. kir. város háztartására, tisztinyugdíj alapjára, törzsvagyományára, szennyvízesatorna alapra, kövezet alapra és a kezelése alatt álló gyermekórházra vonatkozó 1911. évi zárszámadásait és összes mellékleteit f. év augusztus hó 24-től számított 15 napi közszemlére kitesszük.

Erről Arad város közönségét azzal értesítjük, hogy jogában áll azok ellen esetleges észrevételeit az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a értelmében f. évi szeptember havi közgyűlést megelőzőleg legalább három nappal a tanácshoz betérjeszteni.

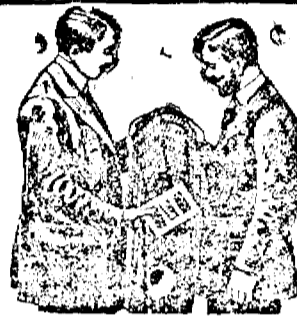
Arad, 1912. augusztus 24.

A városi tanács.

**Hirdetmény.**

Közhírré tesszük, hogy a m. kir. belügyminiszter 114164-912. sz. a. kelt rendeletével az eddig is érvényben volt illeték állás és helypénzszabályzatnak érvényét változtatás nélkül 1919. évi december hó 31-ig meghosszabbította. Arad, 1912. évi augusztus 17.

A városi tanács.



**Brünniszövetek**

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári árakon kaphatók

ETZLER és DOSTAL cégnél  
BRUNN 41. 6981

A tanítói szövetség az az állami tisztviselői egyesületének szállítja. Ha direkt a gyárból veszi a fogyasztó ezen szükségletét, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetséket tudunk ajánlani. A legkisebb méretet is küldjük.

Ha már a szövetség megjelölésére kerülne a vásárlás, az a szövetségnek kellene megjelölni.

16736-1912. kh.

**Hirdetmény.**

Folyó évi augusztus 16-tól 30-ig terjedő időben a honvédség harszerű távirógyakorlatot fog tartani. Felhívom a lakosságot, hogy a katonaság által ideiglenesen kiépített (lefektetett) táviró és távbeszélő vonalak rongálásától tartózkodjanak, mert minden ezen katonai táviró vonalakon esetleg üzemzavaró és gátló cselekményekért büntetettéi fognak.

Arad, 1912. évi aug. hó 12-én.

Greén,

h. főkapitány.

**Posta-**

**csomag feladási**

és

**utalványkönyvek**

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

**Aradi Nyomda R. T.**  
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

**Telefon 387. sz.**

I. rendű 253-as számú szabadalmazott hornyolt és közönséges

**Fedélcserép, Portlandcement, Gipsz, Fedőlemezek, Rádfonat és Réz**

legolcsóbban kapható

4575

**Braun N. A.**

cégnél

Arad, Boros Beni-tér 7.

123-1912.

**Hirdetmény.**

A kedvezményes boritaladó fizethetősége igényt tartó szőlősgazdák ezennel felhivatnak miszerint borszükségletük évi átlagát az 1892. évi XV. t. cz. 8. §-ára való hivatkozással f. évi szeptember hó 15-ig a fogyasztási adóhivatalban bejelenteni el ne mulasszák.

Arad, 1912. augusztus.

Löcs,

tanácsnok.

**Diamant Ferencz**

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3161

**Deák Ferenc-u. 7.**  
Telefon 595. szám.

**Barackán**

az Asszael Adolf-féle szőlő a motoros vasút megállójával szemben az államvasuti állomás közvetlen közelében, 6 szobás uri lakóházzal kerttel, kolnával és teljes felszereléssel

**eladó.**

A szőlő területe körülbelül 9 hold, a lakóház esetleg üzleti célokra is átalakítható.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

**Schütz Henrik**

ügyvéd

5427

Arad, Battyhány-utca 25.

Ezen rovatban minden szöveg egy-egy betűtípusnak ára 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fill.

# APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: Jászai 16h-ut 22.  
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.  
Szerkesztőség: 257. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szöveg elől — avagy levélbélyegeken. Tűdkosorúval a hirdetés aznap mindenkor közlendő. Levélbeli megkötéseknek, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válasszal egy-egy példányt küldendő. Az apróhirdetések díja a szöveg után a szerkesztőség szándékolt. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a közlésben elmaradhatatlanul jelenlét. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali kiválasztás díjainak megfizetésével. HIRDETÉSEK ESTE FEL 8 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

## LEVELEZÉS.

### Kiadóhivatalunkba

a következő jellegű levelek érkeztek:

„Tisztilak“  
„38“  
„Vállalkozom“  
„Vállalat“  
„Megbízható“  
„Kis ördög“

**Nagyon édes lesz,**

Ha — igaz lesz! 5489

### Női írások,

hajtók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

## ÜZLETEK.

### Egy jó forgalmu

szatács üzlet azonnal eladó. Cim a kiadóban. 5488

## ALKALMAZÁST NYER.

### Intelligens

elárusító, aki a magyar, német és román nyelvet bírja, felvétetik. Neumann M. ruhatelepén, Arad. 5093

### Kereskedők,

kik üzletvezetőnek képeztetnek ki, „Biztos jövő“ jellege alatt jelentkezhetnek e lap kiadóhivatalában. Magyar, német és román nyelvtudás megkívántatik. 5400

### Irodai alkalmazást

nyer, egy a magyar-német gyorsírásban és gépirásban gyakorlott nő, ki pénztárkezelésre is vállalkozik és 1000 korona értékű óvadékot nyújthat. Ajánlatok „Állandó“ jellege alatt a fizetési igények és személyi körülmények közlése mellett a kiadóhivatalba kéretnek. 5397

### Keresünk

azonnali belépésre a magyar és német nyelvben gyakorolt gépirónót. Ajánlatok Világítási vállalat Benoid-rendszerre, Arad. Postafiók. 5516

### Kenyérkihordókat

óvadékkal felvesz a Dózsa kenyérgyár. 5511

### Elegáns

5470 megjelenésű ügyes segéd helyi női confekcióüzletben felvétetik azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

### Lapkihordópár

felvétetik az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

## ALKALMAZÁST KERES.

### Intelligens német kiasszony

jó éves bizonyítványokkal nagyobb gyermekek mellé állást keres. Cim a kiadóban. 5418

### Háztartás vezetésére

vállalkozik intelligens házaspár, özvegy vagy nőtlen urnál, a férj titkári, neje háznői teendőket végzene. Feltételek „Háztartás“ jellege alatt Arad főposta poste restante kéretnek. 5480

### Szoptatós dada

szept. 1-re ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 5428

## VÉTEL ÉS ELADÁS.

### Tankönyvek

használt és új állapotban, a tantervűek által előírt író- és rajzszerek legelőnyösebben szerezhethők be „Minerva“ könyvkereskedésben Arad, Dobó-utca 1. (a Ferenc-téri polgári flúiskola mellett.) 5311

### Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótállás mellett jutányos árban és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

### Eladó

nagyobb mennyiségű amerikai szőlő olvány. Barna Demeter Szabadhely, 395. házszám. 5389

### Boroshordók

használt, jókarban minden nagyságban kapható Hagenmayer sörraktárában Nádor-utca. 5490

### Használt

kirakati üvegtáblák, ajtók, redőnyök, stb. eladók. Bővebbet Guttman Samunál, Forrai utca. 5402

### Likőrcserizés

mindenféle legfinomabb kávéhási likőrök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

### Igyunk jó és olcsó

ásványvizet! Ásványvíz ivók szives figyelmét felbivom, hogy az elősmert világhírű Málnás borvizből egy újabb frisstötésű waggon-küldemény érkezett. Továbbá kizárólagos raktártartók a legjobb magyar ásványvizekből u. m. Szolyvai, Polenai, Lubl Erzsébet és Pannónia természetes égvényes forrásvizekből, melyeket a helyi orvos urak általában legmelegebben ajánlanak. Kíváná'ra készségeggel díjmentesen hazaszállítom. Kaphatók továbbá az összes vendéglőkben és fűszerüzletekben. Főraktár és vezérképviselet: Rubinstein Mór butorszállítónál Arad, Minoritapalota. 5388

### Féltárban

Antiquar, de teljesen tiszta legújabb kiadású tanönyvek nálam már kaphatók, esetleg előjegyezhetők. Krausz Paulin, színházépület, telefon 511. 4541

### Társaskör

céljaira alkalmas jó karban levő kerek olvasóasztal jutányos áron eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedők Köre irodájába, Tabajdy Károly-utca 1. sz. 5514

### Glafey Centenar

a legideálisabb éjeli mécs, füst és szagtalan, egyben melegen tartható a gyermek részére a tej vagy tea. Kapható Aradon, Éles Armin, Fejér Gyula, Török Andor és Társa, Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dürr Gusztáv cégeknek. Battonya: Geller Samu, Pécska: Lusztig Ernő 5014

### Nappal elegáns fotel

éjjel kényelmes ágy, a szab. Szopper-zsölyge kapható, már 105 koronától kezdve, továbbá divánok, ottománok I. és III. részű matracok, összecukható vaságyak, gyermek-ágyak, levarott szalmazsákok legolcsóbb bevásárlási forrása Reiner J. Gyula kárpitos és díszítőnél. Lázár Vilmos-utca 1—2. sz. 4336

### Vanillon

egy zacskó ára 10 fillér, teljesen pótol egy rud legfinomabb vaníliát, alkalmazása azonban sokkal egyszerűbb és sokkal kiadóbb. Sütő-por Baking Powder, finom tesztak készítéséhez. Németországban, Angliában és Franciaországban nem élesztőt, hanem Baking Powdert használnak. Egy zacskó ára 10 fillér. Földes Kelemen gyógyszertára Arad. 1224

## KÜLÖNFÉLE.

### Fényképezési gépek

és felszerelések, bármilyen gyártmány, javítását és átalakítását szakszerűen, legjutányosabb árban, felelősséggel elvállalunk Ascher Ferenc és Társa műszerészeti üzlet Arad, Deák Ferenc-u. 30. 4121

### Intelligens

izr. család 2—3 iskolás fiut teljes ellátásra elfogad. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5850

### Középszkolai tanuló

teljes ellátásra felvétetnek Eötvös-utca 17. szám földszint. Kapuval szemben. 5358

### Az iskola idényre

2—3 intelligens iskolás gyermeket teljes ellátásra elfogad. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4985

### Pensió

elsőrendű kapható Erzsébet királyné-körút 37. sz. II. em. Ebéd-kozottot családoknak kiadok 5512

### Jó családból való

iskolás gyermekeket a közelgő tanévre teljes ellátás és családi felügyelet mellett, esetleg zongorahasználattal és oktatással elvállalok. Horovitz Samuné, Eötvös-utca 17. 5061

### Tanár házában

a város középpontján két urileány, vagy esetleg fiu, teljes ellátást kaphat. Külön szoba, zongorahasználat Szigoru felügyelet. Cim a kiadóhivatalba. 5406

### 2 középszkolai tanuló

teljes ellátást nyerhet uriháznál jutányos áron. Német, francia tárgyalgás, esetleg oktatás. Révay-utca 3 szám. 5428

### Az iskolai idényre

2 iskolás urileányát elfogad. Cim a kiadóhivatalban. 5476

### Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken. 3951

### Gyümölcsfa

hernyók és mindenféle gyümölcspusztító rovarok ellen „Tabicotin Emulsio Vojtek“ a legjobb. Egy kísérlet mindenkit meggyőz. Vojtek és Weisz, Arad. II-5251

### Legkellemesebb

és legpompásabb zamatu üdítő italt készítjük a Földes gyógyszer-tár által hozott Citronellel. Nékülözhetetlen hűtő, üdítő, szomjúságot csillapító szer, különösen ajánlható ott, hol jó ivó víz rendelkezésre nem áll. A legrosszabb ivó vizet is sterilizálja. Egy adag 6 fillér. 1224

### Ügyes kárpitos 1211

ajánlkozik e szakmába bármily kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, egy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre ártelemeles nélkül. Stáhl M., Thököly-tér 7. sz.

### Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi lérog porától. II-5251

### Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészt vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított üzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kartelesen kívüli legolcsóbb árban befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készségeggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

### Férges baromfi élek

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi lérogpusztító szerrel. Siker garantírozva. II-5251